ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ,

ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ

1032.03.5 «ՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

1032.03.01.5 «ՄԱՍՆԱԳԵՏ՝ ՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ» ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆ ԵՎ ՄՈԴՈՒԼԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

ԵՐԵՎԱՆ 2020

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ
ՏՆՕՐԵՆ

____

«___» ___________ 201…թ.

____
Ուսումնական հաստատության անվանումը

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆ

1032.03.01.5 «ՄԱՍՆԱԳԵՏ՝ ՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ» ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ 1032.03.5 «ՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ միջին մասնագիտական
ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄԸ՝ Մասնագետ՝ հրդեհային պաշտպանության
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՔԸ՝ միջնակարգ
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ 2 տարի
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԸ՝ առկա

I. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ

Կուրսը	սեպտեմբեր					հոկտեմ				նոյեմբեր				դեկտեմբեր					հունվ.				փետրվ				մարտ					ապրիլ				մայիս				հունիս					հուլիս				օգոստոս				II. Ժամանակի բյուջեն /շաբաթներով/						
	1 7	8 14	15 21	22 28	29.09 5.10	6 12	13 19	20 26	27.10 2.11	3 9	10 16	17 23	24 30	1 7	8 14	15 21	22 28	29.12 4.01	5 11	12 18	19 25	26.01 1.02	2 8	9 15	16 22	23.02 1.03	2 8	9 15	16 22	23 29	30.03 5.04	6 12	13 19	20 26	27.04 3.05	4 10	11 17	18 24	25 31	1 7	8 14	15 21	22 28	29.06 5.07	6 12	13 19	20 26	27.07 2.08	3 9	10 16	17 23	24 31	Տեսական ուսուցում	Մոդուլների ամփոփում	Պրակտիկա	Ամփոփիչ պետական ատեստավ. նախապ.	Ամփոփիչ պետական ատեստավորում	Արձակուրդ Ամառը	ընդամենը
1															◊	◊	◊	:: =	= : :	=	=														◊	◊	◊	◊	◊	◊	◊	◊	::	=	=	=	=	=	=	=	=	=	27	2	11			12	52
2													◊	◊	◊	◊	◊	:: =	= : :	=	=											◊	◊	◊	◊	◊	::	X	X	X	X	III	III	=	=	=	=	=	=	=	=	=	22	2	14		2	12	52
Ընդամենը																																																					4 9	4	25		2	24	104

Նշան	Նշանակություն
(դատարկ)	Տեսական ուսուցում
0	Ուսումնական պրակտիկա տեսական ուսուցմամբ
◊	Ուսումնական պրակտիկա առանց տեսական ուսուցման
X	Նախաավարտական, արտադրական պրակտիկա
: :	Մոդուլների ամփոփում
⮝	Նախապատրաստում ամփոփիչ պետական ատեստավորման
III	Ամփոփիչ պետական ատեստավո-րում
=	Արձակուրդ, ամանոր և սուրբ ծնունդ

III. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ՊԼԱՆԸ

N	Առարկաների անվանումը և մոդուլները	Ատեստավորում ըստ կիսամյակների			Ուսանողի ուսումնական բեռնվածությունը (ժամ)				Բաշխումն ըստ կուրսերի և կիսամյակների					
					Պարտադիր լսարանային բեռնվածություն				1-ին կուրս		2-րդ կուրս		3-րդ կուրս	
						Այդ թվում								
		Քնն.	Ստու-գարք	Կուրս աշխ.	Ընդա-մենը	Տես. ուսուց.	Լաբոր. և գործն. աշխ	Սեմինար պարապ-մունք	1-ին կիս. **14** շաբ	2-րդ կիս. **13** շաբ.	3-րդ կիս. **12** շաբ.	4-րդ կիս. **10** շաբ.	5-րդ կիս. շաբ.	6-րդ կիս շաբ
1.	**ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ, ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ**													
1.	Հայոց լեզվի և խոսքի մշակույթի հիմունքներ		1,2տ		72	30	42		42	30				
2.	Տնտեսագիտության հիմունքներ		3տ		54	24	30				54			
3.	Քաղաքագիտության և սոցիոլոգիայի հիմունքներ		2տ		54	26	28			54				
4.	Իրավունքի հիմունքներ		1տ		36	26	10		36					
5.	Պատմություն		1,2տ		54	46	8		54					
6.	Ռուսաց լեզու		2տ		72	40	32		42	30				
7.	Օտար լեզու		3տ		72	40	32				72			
8.	Ֆիզկուլտուրա		1-3,4տ		98	90	8		28	26	24	20		
9.	Լանդշաֆտագիտության և էկոլոգիայի հիմունքներ		1տ		36	18	18		36					
10.	Քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր		1տ		28	10	18		28					
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				**576**	**350**	**226**		**266**	**140**	**150**	**20**		
2.	**ԱՌԱՆՑՔԱՅԻՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**													
1.	Հաղորդակցություն		1տ		36	12	24		36					
2.	Աշխատանքային գործունեության ընդհանուր հմտություններ		2տ		36	12	24			36				
3.	Համակարգչային օպերատորություն		1տ		36	4	32		36					
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				**108**	**28**	**80**		**72**	**36**				
3.	**ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ**													
1.	Էլեկտրատեխնիկական հրշեջ - փրկարարական		1տ		54	20	34		54					

	աշխատանքներում													
2.	Մասնագիտական քիմիայի հիմունքներ		1տ		54	24	30		54					
3.	Արտակարգ իրավիճակների հիմունքներ		1տ		36	30	6		36					
4.	Այրման և պայթյունի պրոցես	2			72	36	36			72				
5.	Ձեռներեցություն		4տ		72	22	50					72		
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				**288**	**132**	**156**		**144**	**72**		**72**		
4.	**ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ**													
1.	Հրդեհաշիջման մարտավարություն	4			90	32	58					90		
2.	Հրշեջ-փրկարարական տեխնիկայի շահագործում	3			72	26	46				72			
3.	Հրդեհների կանխարգելում		3տ		90	40	50				90			
4.	Հրշեջ-շարային պատրաստություն		2տ		48	14	34			48				
5.	Հրշեջ-փրկարարական հերթափոխային ծառայության կազմակերպման ընդհանուր հմտություններ		2տ		36	16	20			36				
6.	Կապի կազմակերպումը հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում		2տ		36	6	30			36				
7.	Հրշեջ-փրկարարական աշխատանքները շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում		3տ		48	20	28				48			
8.	Փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցների և սարքավորումների օգտագործման հմտություններ		2տ		90	36	54			90				
9.	Փրկարարական պատրաստություն		3տ		72	30	42				72			
10.	Հրշեջ փրկարարական աշխատանքներում առաջին օգնության ցուցաբերում		4տ		90	40	50					90		
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				**672**	**260**	**412**			**210**	**282**	**180**		
5.	**ԸՆՏՐՈՎԻ**		4տ		**72**							**72**		
	ՊԱՀՈՒՍՏԱՅԻՆ ԺԱՄԵՐ				**48**				**22**	**10**		**16**		
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				**1764**				**504**	**468**	**432**	**360**		
	ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				**200**				50	50	50	50		
	Շաբաթվա ժամերի քանակը								36	36	36	36		

	IV. ՆԱԽԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ		
1.	Բարոյագիտություն		
	V. ՊՐԱԿՏԻԿԱ	Կիսամյակ	Շաբաթ
1.	Ուսումնական պրակտիկա առանց տեսական ուսուցման	1,2,3,4	3,8,5,5
2.	Նախաավարտական, արտադրական պրակտիկա	4	4
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ		25

VI. ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԱՄՓՈՓԻՉ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՈՒՄ

Հունիսի 15ից - 28ը շրջանում երկու համալիր պետական քննություն ընդհանուր մասնագիտական և հատուկ մասնագիտական խմբերի մոդուլներից

N	VII. ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԿԱԲԻՆԵՏՆԵՐԻ, ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱՆԵՐԻ ԵՎ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ ԿԱԲԻՆԵՏՆԵՐ
1.	բնօգտագործման և կենսագործունեության անվտանգության
2.	քիմիայի
3.	Ֆիզիկայի
4.	ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական առարկաների,
5.	օտար լեզուների
6.	համակարգչային
7.	տեղեկատվական տեխնոլոգիաներով հագեցած բազմաֆունկցիոնալ կաբինետ
	ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱՆԵՐ
1.	փրկարարական
2.	կենսաբանաքիմիական ու քաղաքացիական պաշտպանության
3.	առաջին օգնության
4.	հրշեջ-փրկարարական տեխնիկայի և լեռնափրկարարական գույքի
	ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐ
1.	փականագործական աշխատանքների
2.	տեխնիկայի, սարքերի, սարքավորումների, գործիքների տեխնիկական սպասարկման և նորոգման
3.	շարժական
	ՎԱՐԺԱՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ
1.	տրանսպորտային (օդային, երկաթուղային, ավտոտրանսպորտային) վթարների դեպքում փրկարարական աշխատանքների կատարման
2.	ուսումնագործնական պարապմունքների (աշտարակների վրա պարա-նային աշխատանքների կատարման, խոչընդոտների հաղթահարման, փլատակների տակ և խորշերում, ծխապատ տարածքում փրկարարական աշխատանքների կատարում, տարաբնույթ արգելքների հաղթահարում՝ ծորեր, ջրային արգելքներ)
3.	փրկարար ջոկատի

	4.	հրաձգարան
		ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ
	1.	Մարզադահլիճ
	2.	Մարզահրապարակ

VIII. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԻ ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒՄՆԵՐ

1. Ուսանողների գիտելիքների յուրացման մակարդակը ստուգելու, ինչպես նաև ուսումնառության արդյունավետությունը վերահսկելու նպատակով, հաստատության ուսումնամեթոդական խորհրդի որոշմամբ կարող են անցկացվել առանձին առարկաների /մոդուլների/ ընթացիկ /միջանկյալ/ քննություններ, ստուգարքներ, ստուգողական աշխատանքներ: Ստուգարքներն, այդ թվում՝ տարբերակված, անցկացվում են առարկայի /մոդուլի/ համար սահմանված ժամերի հաշվին: Ըստ առարկաների /մոդուլների/՝ ստուգողական աշխատանքների թիվը հաստատում է ուսումնամեթոդական խորհուրդը: Քննությունների և ստուգարքների անցկացման կարգը սահմանում է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը:
2. Լաբորատոր աշխատանքների, օտար լեզուների, համակարգչային, գործնական, սեմինար, ֆիզիկական կուլտուրայի, ինչպես նաև ուսումնամեթոդական խորհրդի կողմից երաշխավորած առանձին առարկաների /մոդուլների/ գծով ուսումնական պարապմունքների, կուրսային նախագծման և արհեստանոցներում արտադրական ուսուցման ժամանակ ուսումնական խումբը բյուջետային ֆինանսավորման դեպքում կարող է բաժանվել ենթախմբերի՝ յուրաքանչյուրում առնվազն 8 ուսանող՝ ելնելով ուսուցանվող առարկայի /մոդուլի/ յուրահատկությունից: Համապատասխան միջոցների առկայության պայմաններում ուսումնական պարապմունքները կարող են անցկացվել առանձին ուսանողների հետ /անհատական պարապմունքներ, ուսուցման անհատական ստեղծագործական ձևեր և այլն/: Ուսումնամեթոդական խորհրդի որոշմամբ առանձին առարկաների /մոդուլների/ տեսական դասընթացը կարող է կազմակերպվել հոսքային պարապմունքի ձևով: Ուսումնամեթոդական խորհրդի որոշումներն ու երաշխավորությունները ուսումնական տարվա սկզբում քննարկում է քոլեջի խորհուրդը, հաստատում՝ տնօրենը:
3. Նախասիրական առարկաները, դրանց ծավալը և ուսուցման ժամկետը,բայց ոչ ավելի, քան շաբաթը 4 ժամ, որոշում է քոլեջը: Ամբիոնների, առարկայական /ցիկլային/ հանձնաժողովների կողմից ներկայացված նախասիրական առարկաների ծրագիրը հաստատում է քոլեջի ուսումնամեթոդական խորհուրդը:
4. Ֆիզիկական կուլտուրայի առարկայական ծրագրով նախատեսված նյութը կարող է իրացվել նաև արտաուսումնական պարապմունքների տարբեր ձևերով՝ մարզական ակումբներում, սեկցիաներում, խմբակներում:
5. Ուսումնական գործընթացի ժամանակացույցը, ելնելով տեղական պայմաններից, կարելի է փոփոխել՝ պարտադիր պահպանելով տեսական և գործնական ուսուցման, մոդուլների ամփոփման, պրակտիկայի, արձակուրդի ընդհանուր տևողությունը: Ամանորի և Սուրբ ծննդի տոների շաբաթը քոլեջը հաշվի է առնում յուրաքանչյուր տարվա աշխատանքային ժամանակացույցը կազմելիս:
6. Ամբիոնների, առարկայական /ցիկլային/ հանձնաժողովների ներկայացրած խորհրդատվությունների անցկացման ձևը հաստատում է ուսումնամեթոդական խորհուրդը:
7. Պետական կառավարման լիազորված մարմնի կողմից հանձնարարված փաստաթղթերի ուսումնասիրումը կատարվում է համապատասխան առարկաների ժամերի հաշվին:
8. Պահուստային ժամերը տնօրինում է քոլեջը՝ ուսումնամեթոդական խորհրդի որոշմամբ՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության սահմանած կարգի պահանջներին համապատասխան:

9. ՈՒսումնական պրակտիկան կարող է անցկացվել կենտրոնացված, կամ տեսական պարապմունքների հետ հաջորդաբար՝ պահպանելով պլանով նախատեսված ժամաքանակը: Պրակտիկայի անցկացման ժամկետը կարելի է տեղաշարժել ուսումնական տարվա նույն կիսամյակի ընթացքում: Պրակտիկայի յուրաքանչյուր ձև ավարտվում է հաշվետվությամբ՝ գնահատումով:
10. Նախաավարտական պրակտիկան անց է կացվում կենտրոնացված կարգով, ուսումնական պլանով նախատեսված ժամկետներում:
11. Ուսումնական հաստատությունը, ելնելով անհրաժեշտությունից, կարող է ստեղծել լրացուցիչ կաբինետներ, մասնագիտացված լսարաններ:

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-Հ-5-20-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է զարգացնել սովորողի անձնական շփման ունակությունները, ակտիվացնել միջանձնային հաղորդակցության հնարավորությունները, ձևավորել աշխատանքային և մասնագիտական գործունեության ընթացքում նպատակային հաղորդակցման, գործնական կապերի ու հարաբերությունների ստեղծման կարողությունը:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 24 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի հաղորդակցության դերն ու նշանակությունը անձնական և մասնագիտական նպատակների իրականացման համար, 2) կիրառի ուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 3) կիրառի անուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 4) ձևավորի և զարգացնի միջանձնային հաղորդակցում, 5) խթանի համագործակցության ձևավորումը, ստեղծի նախապայմաններ շարունական գործընկերության համար:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հաղորդակցության դերն ու նշանակությունը անձնական և մասնագիտական նպատակների իրականացման համար
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է բացատրում հաղորդակցման անհրաժեշտությունը անձի ինքնադրսևորման և գործարար հաջողությունների համար,

	2) ներկայացնում է շփման և անձնական հաղորդակցման ձևերը, բաղադրիչները, 3) ներկայացնում է գործնական հաղորդակցման եղանակները, բաղադրիչները, 4) շփման հնարավորությունը ուղղորդում է նպատակային հաղորդակցմանը, 5) անձնական հատկանիշները օգտագործում է գործնական հաղորդակցության մեջ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և իրավիճակային խաղերի միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր անձնական հաղորդակցման և շփման ձևերի, գործնական հաղորդակցման եղանակների ու դրանց բաղադրիչների վերաբերյալ: Կառաջադրվեն իրավիճակային խնդիրներ՝ նպատակային հաղորդակցման հնարավորությունները բացահայտելու համար: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր (մասնավորապես՝ հարց ու պատասխանը և թեստերը), նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և առաջադրված իրավիճակում օգտագործում է հնարավորությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, իրավիճակային խնդիրներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Կիրառել ուղղակի հաղորդակցման ձևերը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում ուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 2) բանավոր հաղորդակցման ժամանակ վարում է զրույց, արձագանքում է հարցադրումներին, 3) հանդես է գալիս հաղորդումներով և զեկույցներով՝ ներկայացնում է հստակ և նպատակային խոսք, 4) ուղղակի հաղորդակցման ընթացքում հայտնում է տեսակետ, դրսևորում է հետաքրքրություններ, հաճոյախոսում է, 5) մասնակցում է քննարկումների և բանավեճերի, պահպանում է համագործակցության շարունակականությունը:

Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և իրավիճակային խաղերի միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր ուղղակի հաղորդակցման ձևերի վերաբերյալ, հանձնարարվում է որոշակի թեմայի շուրջ զեկույց և հաղորդում պատրաստել, առաջադրվում է թեմատիկ քննարկումներ, որի ընթացքում ուսանողը հանդես է գալիս հնարավոր բոլոր դրսևորումներով: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր (մասնավորապես՝ հարց ու պատասխանը և թեստերը), նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին, խոսքը կառուցում է հստակ և նպատակային, կարողանում է արձագանքել ըստ իրավիճակի:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված քննարկման ենթակա թեմաներ, դերային խաղերի սցենարներ, հաղորդակցման տեխնիկական սարքեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Կիրառել անուղղակի հաղորդակցման ձևերը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում անուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 2) կազմում և ձևակերպում է գրավոր խոսք՝ պահպանելով նպատակայնությունն ու էթիկան, 3) օգտագործում է տեղեկատվական տեխնոլոգիաները և այլ տեխնիկական միջոցները՝ նպատակային տեղեկատվությունը փոխանցելու համար, 4) կազմում է գրություններ՝ ըստ հասցեատիրոջ և նպատակի, 5) վարում է տեղեկատվության հավաքագրման և փոխանցման փաստաթղթեր, 6) բանավոր հաղորդակցման նյութը փոխարկում է գրավորի, 7) գրավոր հաղորդակցման նյութը փոխարկում է բանավոր հակիրճ նյութի:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և իրավիճակային առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր անուղղակի հաղորդակցման ձևերի վերաբերյալ,

	կիանձնարարվի որոշակի թեմայի շուրջ կազմել տեքստ՝ հաշվի առնելով հասցեատիրոջը, կառաջադրվի թեմա, որի վերաբերյալ տարբեր աղբյուրներից հավաքագրվում, ամբողջացվում և փոխանցվում է տեղեկատվությունը, կիանձնարվի բանավոր հակիրճ միտքը վերածել գրավոր ամբողջական տեքստի, իսկ ամբողջական ծավալուն տեքստից առանձնացնել առաջնային ինֆորմացիան և ներկայացնել հակիրճ խոսքով: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր (մասնավորապես՝ հարց ու պատասխանը, թեստերը), նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և 80% ճշգրտությամբ կատարում է հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված քննարկման ենթակա թեմաներ, դերային խաղերի սցենարներ, հաղորդակցման տեխնիկական սարքեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 4	Ձևավորել և զարգացնել միջանձնային հաղորդակցում
Կատարման չափանիշներ	1) նախաձեռնում է անձնական և աշխատանքային շփում՝ ըստ իրավիճակի և զրուցակցի կամ հասցեատիրոջ, 2) ստանում, մշակում և դասակարգում է անհրաժեշտ (նպատակային) տեղեկատվությունը, 3) առկա տեղեկատվությունն օգտագործում է միջանձնային հաղորդակցում ձևավորելու համար, 4) օգտագործում է հաղորդակցման հնարքները և տեխնոլոգիաները՝ հետաքրքրություն առաջացնելու և շահադրդելու համար, 5) ներգրավվում է երկխոսություններում, քննարկումներում, հայտնում է կարծիք, հիմնավորում է տեսակետներ, 6) պահպանում և եզրափակում է երկխոսությունը, 7) կարողանում է հաղորդակցվել՝ հաշվի առնելով իրավիճակը և ունկնդրի հետաքրքրությունները:

Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական աշխատանքների և իրավիճակային խաղերի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի գործնական աշխատանքներ որոշակի տեղեկատվություն ստանալու, մշակելու և դասակարգելու համար: Կառաջադրվի իրավիճակային խաղեր՝ անձնական շփում նախաձեռնելու, երկխոսության կողմ լինելու, զրույցը պահպանելու և եզրափակելու կարողությունները դիտարկելու, գնահատելու համար: Նույն առաջադրանքը կհանձնարարվի աշխատանքային շփումների համար: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր (մասնավորապես՝ հարց ու պատասխանը և թեստերը), նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ընդհանուր առմամբ ճիշտ է կատարում հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված թեմաներ, սցենարներ, դերային խաղերի սցենարներ, հաղորդակցման տեխնիկական սարքեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 5	Խթանել համագործակցության ձևավորումը, ստեղծել նախապայմաններ շարունակական գործընկերության համար
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է համագործակցությանը խթանող միջոցառումները (գովազդ, հայտարարություններ, ցուցահանդեսներ և այլն), 2) հավանական գործընկերոջ վերաբերյալ հավաքում է անհրաժեշտ տեղեկատվություն, 3) հավաքագրված տեղեկատվությունն օգտագործում է գործարար հաղորդակցում ձևավորելու համար, 4) օգտագործում է հաղորդակցման հնարքները և տեխնոլոգիաները՝ հետաքրքրություն առաջացնելու և շահադրդելու համար, 5) հաղորդակցման ընթացքում ձեռք է բերում վստահություն, 6) ապահովում է հետադարձ կապի միջոցառումներ:

Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական աշխատանքների և իրավիճակային խաղերի միջոցով: Թեստերի միջոցով ստուգվում է համագործակցությունը խթանող միջոցառումների իմացությունը, և կոնկրետ դեպքերի համար դրանց կիրառման առավել նպաստավոր տարբերակները: Կհանձնարարվի հավաքագրել որոշակի գործընկերոջ վերաբերյալ տեղեկատվություն և օգտագործել գործարար հաղորդակցում ձևավորելու համար: Կառաջադրվի իրավիճակային խաղեր՝ գործնական հաղորդակցում նախաձեռնելու, համագործակցության հասնելու և հետադարձ կապ ապահովելու համար: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր, մասնավորապես՝ հարց ու պատասխանը, թեստերը, նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ընդհանուր առմամբ ճիշտ է կատարում հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված թեմաներ, սցենարներ, դերային խաղերի սցենարներ, հաղորդակցման տեխնիկական սարքեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՕՊԵՐԱՏՈՐՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-ՀՕ-5-20-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է զարգացնել սովորողի համակարգչային տեխնիկայից օգտվելու և դրա ծրագրային հնարավորությունները կիրառելու առաջնային կարողությունները, աշխատանքային գործունեության ընթացքում և անձնական կարիքների շրջանակներում կիրառել համակարգչային օպերացիոն համակարգերի, գրասենյակային փաթեթների (Microsoft Office) ծրագրերը, կատարելագործել համացանցից օգտվելու կարողությունները և տեղեկատվական բազաների հետ նպատակային աշխատելու հմտությունները:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ

	գործնական աշխատանք՝ 32 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) կիրառի համակարգչային համալիրում ներառվող բաղադրիչները և օպերացիոն համակարգը, 2) խմբագրի և ֆորմատավորի տեքստեր, 3) պատրաստի և խմբագրի աղյուսակներ, 4) կատարի գրաֆիկական խմբագրում և նկարազարդում, 5) համակարգչային ծրագրերով կազմակերպի ցուցադրություն, 6) աշխատի համացանցում:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Կիրառել համակարգչային համալիրում ներառվող բաղադրիչները և օպերացիոն համակարգը
Կատարման չափանիշներ	1) համակարգչային համալիրում ներառվող հիմնական և լրացուցիչ բաղադրիչները բնութագրում է, 2) ճիշտ է պահպանում համակարգիչը և բաղադրիչները միացնելու, օգտագործելու և անջատելու տեխնիկական պայմանները, 3) օգտվում է համակարգչային օժանդակ տեխնիկական սարքերից, 4) ներկայացնում է օպերացիոն համակարգի պատուհանային կառուցվածքը, 5) ներկայացնում է կիրառվող հիմնական ծրագրերը, 6) բացում է առաջադրված թղթապանակը և ֆայլը, 7) օգտվում է պատուհանային մենյուի հիմնական հրամաններից, 8) ստեղծում է նոր թղթապանակ ու ֆայլ, պահպանում, բացում, փակում և տեղադրում է առաջադրված վայրում, 9) կատարում է փաստաթղթի տպագրում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական

	առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր համակարգչի հիմնական և լրացուցիչ բաղադրիչների, օժանդակ տեխնիկական սարքերի, դրանց կիրառման և նշանակության մասին: Կհանձնարարվի միացնել համակարգիչը և դրան կից օժանդակ տեխնիկական սարքերը, օգտագործել ծրագրային հնարավորությունները՝ համաձայն առաջադրանքի: Ուսանողին կառաջադրվեն առնվազն 3 հիմնական ծրագրում կատարել նույն գործողությունը. թղթապանակ և ֆայլ բացելու, պատուհանային մենյուի հիմնական հրամաններից օգտվելու, ստեղծված ֆայլը պահպանելու, փակելու, առաջադրված վայրում տեղադրելու և տպագրելու գործողություն: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր, համակարգչային օժանդակ տեխնիկական սարքեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Խմբագրել և ֆորմատավորել տեքստեր
Կատարման չափանիշներ	1) հայերեն և օտար լեզվով տեքստ մուտքագրելու համար ծրագրերը պատրաստել է, 2) մուտքագրում է տեքստ, մեծատառ նշաններ, սիմվոլներ, թվանշաններ, 3) տեքստային ցուցիչը տեղաշարժելով կատարում է ուղղումներ, ջնջումներ, լրացումներ, փոփոխություններ, 4) մուտքագրված տեքստի պարզագույն ֆորմատավորման գործողությունները ճիշտ է կատարում, 5) կարողանում է տեքստին կից ներմուծել նկարներ, գրաֆիկներ, աղյուսակներ, անիմացիաներ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի նախապատրաստել ծրագիրը՝ ըստ առաջադրանքի տեքստեր մուտքագրելու, ձևավորելու, խմբագրելու տեքստը հավելելու գործողություններ՝ առնվազն 3 հիմնական ծրագրում կատարելով նույն գործառույթը:

	Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Պատրաստել և խմբագրել աղյուսակներ
Կատարման չափանիշներ	1) աղյուսակներ կազմելու համակարգչային ծրագրերը և դրանց կիրառումը ներկայացնում է, 2) առաջադրված չափերով կազմում է աղյուսակ և մուտքագրում տվյալներ, 3) աղյուսակում կատարում է ուղղումներ, լրացումներ, փոփոխություններ, 4) աղյուսակի տվյալների մեջ ստեղծում է պարզ ֆունկցիոնալ կախվածություն:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի նախապատրաստել ծրագիրը՝ ըստ առաջադրանքի աղյուսակ կազմելու, ձևավորելու, խմբագրելու, տվյալներ մուտքագրելու, աղյուսակային տվյալները հավելելու և տվյալների ֆունկցիոնալ կախվածություն ստեղծելու գործողություններ՝ առնվազն 2 հիմնական ծրագրում կատարելով նույն գործառույթը: Ֆունկցիոնալ կախվածության օրինակ կարող է հանդիսանալ թվաբանական գործողությունների ամփոփումը, վերափոխումը (օրինակ՝ տոկոսի վերածելը) և այլն: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Կատարել գրաֆիկական խմբագրում և նկարազարդում

Կատարման չափանիշներ	1) գծագրում է գրաֆիկական օբյեկտներ՝ օգտագործելով նաև Autoshapes պատուհանի պատրաստի ձևերը, 2) գծագրում է կանոնավոր պատկերներ, 3) ֆորմատավորում է գրաֆիկական օբյեկտները՝ տեղափոխելով, պատճենելով, պտտելով և չափերը փոխելով, 4) խմբավորում է գրաֆիկական օբյեկտները, 5) գծագրում է տեքստային բլոկներ, 6) կատարում է գրաֆիկական օբյեկտների գունաերանգավորում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի նախապատրաստել ծրագիրը՝ ըստ առաջադրանքի գրաֆիկական օբյեկտներ, կանոնավոր պատկերներ, տեքստային բլոկներ գծագրելու, խմբագրելու, տվյալներ մուտքագրելու, խմբավորելու, ձևավորելու գործողություններ՝ առնվազն 3 հիմնական ծրագրում կատարելով նույն գործառույթը: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 5	Համակարգչային ծրագրերով կազմակերպել ցուցադրություն
Կատարման չափանիշներ	1) ցուցադրական ծրագրերը և դրանց պատուհանի կառուցվածքը ճիշտ է ներկայացնում, 2) մուտքագրում է տեքստ, թվային արժեքներ և պարզ գործողություններ, 3) ներբեռնում է նկարներ, տեսանյութեր, անիմացիաներ, տվյալներ՝ աղյուսակի, գրաֆիկի տեսքով, 4) կարողանում է առաջադրված թեմայով պատրաստել ավարտուն փաստաթուղթ ցուցադրության համար, 5) ցուցադրում է պատրաստված տեղեկատվական նյութը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին

	կհանձնարարվի օգտվելով պատուհանային կառուցվածքից նախապատրաստել ցուցադրական ծրագիրը՝ թվային և տեքստային տվյալներ մուտքագրելու, խմբագրելու, նկարներ, տեսանյութեր, անիմացիաներ, աղյուսակային և գրաֆիկական տվյալներ ներբեռնելու, ձևավորելու գործողություններ՝ առնվազն 2 հիմնական ծրագրում կատարելով նույն գործառույթը: Կառաջադրվի ազատ թեմայի ներկայացման համար պատրաստել ցուցադրություն և ներկայացնել՝ պահպանելով թեմայի տրամաբանական կապն ու հաջորդականությունը: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 6	Աշխատել համացանցում
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է «համացանց» հասկացությունը, 2) օգտագործում է ինտերնետային հիմնական ծրագրերը, 3) ներկայացնում է History, Favorites, Stop, Refresh հրամանների, Back և Forward կոճակների նշանակությունը, 4) փնտրում է առաջադրված տվյալները համացանցի տեղեկատվական բազաներում (որոնողական և բաց ցանցերից), 5) կարողանում է համացանցից ներբեռնել, պահպանել և օգտագործել տեղեկությունները, 6) գրանցվում է էլեկտրոնային փոստում, ինտերնետային ծրագրերում և այլ կայքերում, 7) օգտագործում է էլեկտրոնային փոստի հնարավորությունները, ուղարկում և ստանում ինֆորմացիա:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի ներկայացնել համացանցի կառուցվածք,

	օգտագործման նպատակների բազմազանությունը, համացանցի միջոցով կարգավորման ենթակա հնարավոր հարցերը: Ուսանողին կհանձնարարվի մուտք գործել ինտերնետային ծրագիր՝ փնտրել առաջադրված տվյալները, ներբեռնել, օգտագործել և պահպանել տվյալներ: Կառաջադրվի որոշակի տեղեկատվություն փոխանցել սոցիալական կայքերի միջոցով կամ բաշխել ըստ հասցեականության: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-ԱԳՀ-5-20-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլը նպատակաուղղված է աշխատանքային հիմնական իրավահարաբերությունների մասին իրազեկվածության բարձրացմանը, աշխատանք փնտրելու և գտնելու կարողությունների զարգացմանը, աշխատանքային գործունեության ընդհանուր կարողությունների և հմտությունների ձևավորմանը, ընթացիկ հաջողության հասնելու նախապայմանների ստեղծմանը, ինչպես նաև ցանկացած բնագավառում անհրաժեշտ աշխատանքային կուլտուրա և էթիկա դրսևորելու, ղեկավարի և գործընկերների հետ արդյունավետ հարաբերվելու կարողությունների, առաջացած աշխատանքային խնդիրներն ընկալելու և համապատասխան լուծումներ տալու կարողությունների ձևավորմանը:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 24 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն
Ուսումնառության	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝

արդյունքները	1) փնտրի և գտնի աշխատանք, 2) հարմարվի աշխատանքային միջավայրին, ապահովի աշխատանքային դրական մթնոլորտ, 3) արդյունավետ աշխատի թիմում՝ պահպանելով էթիկայի նորմերը, 4) ներկայացնի աշխատանքում հաջողության հասնելու նախապայմանները:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒսումնառության արդյունք 1	Փնտրել և գտնել աշխատանք
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է աշխատանքային իրավահարաբերությունների ձևավորման նախապայմանները, 2) կարողանում է փնտրել առկա աշխատատեղերի բազան, ուսումնասիրել և ընտրել հավանական աշխատատեղը (երը)՝ օգտագործելով աշխատանքի որոնման ժամանակակից միջոցները և տեխնոլոգիաները, 3) ճիշտ է կազմում գրավոր ինքնակենսագրություն (CV), 4) ներկայացնում է իր մասնագիտական ուժեղ կողմերը և հիմնավորում իր համապատասխանությունը, 5) ներկայացնում է աշխատանքի ընդունվելու, աշխատանքի փոփոխության և աշխատանքից ազատվելու հիմնական ընթացակարգերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր աշխատանքային իրավահարաբերությունների ծագման հիմքերի, կողմերի իրավունքների և պարտականությունների, պայմանագրային հարաբերություններ ձևավորելու նախապայմանների, աշխատանքի ընդունվելու, աշխատանքի փոփոխության և աշխատանքից ազատվելու հիմնական ընթացակարգերի վերաբերյալ: Կհանձնարարվի փնտրել ուսանողի ապագա որակավորմանը համապատասխան հավանական աշխատատեղ(եր)՝ օգտվելով տարբեր բազաներից, վերլուծել հավաքագրված տվյալները և պլանավորել աշխատանքի ընդունվելու իր գործողությունները: Կառաջադրվի դերային խաղ, որի ընթացքում ուսանողը կկազմի ինքնակենսագրություն (CV) և կներկայացնի իր մասնագիտական ուժեղ կողմերը, կարող է հիմնավորել և լինել համոզիչ՝ տվյալ աշխատատեղում իր

	համապատասխանության հարցում: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին, կատարում է բոլոր հանձնարարությունները և առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ աշխատանքային իրավահարաբերությունների վերաբերյալ նորմատիվ ակտեր (աշխատանքային օրենսգիրք, պայմանագրեր և այլն), տեղեկատվական բազաներ (համակարգիչ, բուկլետներ և այլն), մասնագիտական գրականություն, նյութեր և իրավիճակային խնդիրներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Հարմարվել աշխատանքային միջավայրին, ապահովել աշխատանքային դրական մթնոլորտ
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է մասնագիտական գործունեության ոլորտում արտադրական միջավայրին ներկայացվող հիմնական պահանջները, 2) հիմնավորում է տվյալ աշխատանքով զբաղվելու իր պատրաստակամությունը և տրամադրվածությունը, 3) ներկայացնում է գործընկերների նկատմամբ հարգալից վերաբերմունքի և արդյունավետ հաղորդակցվելու օրինակներ, 4) առաջադրված իրավիճակում ցուցաբերում է պատրաստակամություն և պատասխանատվության դրսևորումներ, 5) ցուցաբերում է գործընկերոջը և ղեկավարին ուշադիր լսելու և հասկանալու կարողություններ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր աշխատանքային կարգապահության, աշխատավայրի կառուցվածքի և ստորաբաժանումների, աշխատավայրի տեխնիկական պայմանների և աշխատանքային գործունեության ոլորտում արտադրական միջավայրին ներկայացվող այլ պահանջների վերաբերյալ: Կստեղծվի աշխատանքային պայմանական իրավիճակ, որի ընթացքում «նորանշանակ աշխատողը» պետք է կարողանա ցուցաբերել արդյունավետ հաղորդակցման կարողություն, շփվել

	գործընկերային միջավայրում, հաղթահարել տարբեր տրամադրվածություններ, որով հնարավոր կլինի գնահատել նոր աշխատակցի պատրաստակամությունը և պատասխանատվության զգացումը: Նշված իրավիճակում դիտարկվում է նաև ուսանողի ուշադիր լսելու և հասկանալու կարողությունները: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և կատարում բոլոր հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ աշխատանքային իրավահարաբերությունների և կանոնների վերաբերյալ նորմատիվ ակտեր, մասնագիտական գրականություն, նյութեր և իրավիճակային խնդիրներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Արդյունավետ աշխատել թիմում՝ պահպանելով էթիկայի նորմերը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է կազմակերպության նպատակները և դրա իրականացման գործում թիմային աշխատանքի և միջանձնային հարաբերությունների կարևորությունը, 2) ներկայացնում է թիմային աշխատանքի հիմնական սկզբունքները և խնդիրների լուծման մեթոդները, 3) դրսևորում է հարգալից և պատշաճ վերաբերմունք գործընկերների նկատմամբ՝ ըստ նրանց վարքագծի դրսևորման, 4) առաջադրում է լուծումներ գործընկերների շրջանում առաջացած խնդրահարույց իրավիճակներում, 5) կարողանում է առանձին իրավիճակներում գերադասել թիմային շահը անձնական շահից:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր կազմակերպության և թիմային նպատակի սահմանման, թիմային աշխատանքի հիմնական սկզբունքների և խնդիրների լուծման մեթոդների վերաբերյալ: Կստեղծվի աշխատանքային պայմանական իրավիճակ, որի ընթացքում ուսանողը, որպես աշխատակից, պետք է կողմնորոշվի աշխատանքային պարզ հարաբերություններում առաջացած բարեկամական կամ վիճահարույց իրավիճակներում՝ պահպանելով պատշաճությունը և հարգալից տոնը:

	Կառաջադրվի դերային խաղ, որի ընթացքում գործընկերների վարքագծերի տարբեր դրսևորումների պայմաններում ուսանողը առաջադրում է թիմային շահից ելնող լուծումներ: Վարքագծային դրսևորումների օրինակներ կարող են հանդիսանալ անձնական անհագալից վերաբերմունքը, աշխատանքային պարտականությունների կատարման թերացումները կամ անտարբերությունները, անձնական հատկանիշների գերադրում կամ ստորադասում, թիմային զգացողության բացասական գերակայությունը և այլն: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և կատարում բոլոր հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, մշակված նյութեր և իրավիճակային խնդիրներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել աշխատանքում հաջողության հասնելու նախապայմանները
Կատարման չափանիշներ	1) բացատրում է աշխատանքային կարգապահության և պատասխանատվության կարևորությունը աշխատանքային հաջողությունների հասնելու գործում, 2) բացատրում է մասնագիտական կարողությունների պարբերական կատարելագործման կարևորությունը աշխատանքային հաջողությունների հասնելու գործում, 3) բացատրում է նախաձեռնողականության և նպատակասլացության կարևորությունը աշխատանքային հաջողությունների հասնելու գործում, 4) ներկայացնում է աշխատանքային գործունեության ընթացքում ստորադասության և վերադասության հարաբերությունների պատշաճության կարևորությունը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր աշխատանքային գործունեության ընթացքում կարգապահության, պատասխանատվության, մասնագիտական կարողությունների պարբերական կատարելագործման, նախաձեռնողականության և նպատակասլացության, ստորադասության և

	վերադասության հարաբերությունների պատշաճության կարևորության վերաբերյալ: Վարվելակերպի նշված կետերի կարևորության ընկալումը կդիտարկվի ուսանողի մոտ նաև գործնականում՝ ուսուցման գործընթացում: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին, կատարում բոլոր հանձնարարությունները և դրսևորում է պատասխանատու վերաբերմունք ուսուցման գործընթացի նկատմամբ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր և իրավիճակային խնդիրներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԷԼԵԿՏՐԱՏԵԽՆԻԿԱՆ ՀՐՇԵՋ-ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանուր էլեկտրատեխնիկայի հիմունքների վերաբերյալ գիտելիքներ, ինչպես նաև փրկարարական աշխատանքներում էլեկտրական սարքերի, սարքավորումների կիրառման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 20 ժամ գործնական աշխատանք՝ 34 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի էլեկտրական դաշտը, էլեկտրական հոսանքը և էլեկտրատեխնիկայի հիմնական օրենքները, 2) ներկայացնի էլեկտրական հոսանքը, կատարի չափումներ չափիչ սարքերով, 3) ներկայացնի հաստատուն հոսանքը և դրա շղթաների սխեմաները, 4) ներկայացնի փոփոխական հոսանքը և դրա շղթաների սխեմաները, 5) կիրառի էլեկտրական սարքեր, սարքավորումներ փրկարարական աշխատանքներում:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել էլեկտրական դաշտը, էլեկտրական հոսանքը և էլեկտրատեխնիկայի հիմնական օրենքները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում ու բացատրում էլեկտրական դաշտի նշանակությունը, էլեկտրական հոսանքի առաջացումը, 2) ճիշտ է ներկայացնում Օհմի օրենքը շղթայի փակ տեղամասի համար, 3) ճիշտ է ներկայացնում Կիրխհոֆի առաջին օրենքը, 4) ճիշտ է ներկայացնում Ջոուլ-Լենցի օրենքը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և թեստային առաջադրանքի միջոցով:

	Ուսանողին կտրվեն հարցեր էլեկտրական դաշտի նշանակության, էլեկտրական հոսանքի առաջացման վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն թեստային առաջադրանքներ Օհմի, Կիրխհոֆի առաջին և Ջոուլ-Լենցի օրենքների վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ էլեկտրական դաշտ, ✓ էլեկտրական հոսանք, ✓ Օհմի օրենք, ✓ Կիրխհոֆի առաջին օրենք, ✓ Ջոուլ-Լենցի օրենք: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական և մեթոդական գրականություն, նյութեր, մշակված թեստեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել էլեկտրական հոսանքը, կատարել չափումներ չափիչ սարքերով
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում էլեկտրահաղորդիչ նյութերը, 2) ճիշտ է բացատրում էլեկտրական հոսանքի ուժը, հզորությունը, էլեկտրաշարժիչ ուժը, էլեկտրական լարումը, 3) ճիշտ է ներկայացնում էլեկտրական դիմադրությունը, էլեկտրական շղթայում դրանց միացման սխեմաները և էլեկտրահաղորդականությունը, 4) ճիշտ է տարբերակում հոսանքի ուժի, լարման և դիմադրության չափիչ սարքերը, 5) ճիշտ է կատարում չափումներ հոսանքի ուժի, լարման և դիմադրության չափիչ սարքերով, 6) ճիշտ է ներկայացնում մագնիսական դաշտն ու դրա չափանիշները,

	7) ճիշտ է տարբերակում և կիրառում էլեկտրական սխեմաների պայմանական նշանները, 8) ճիշտ է ներկայացնում օրգանիզմի վրա էլեկտրական հոսանքի վտանգավոր ազդեցությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր էլեկտրահաղորդիչ նյութերի, էլեկտրական դիմադրության, էլեկտրական շղթայում դրանց միացման սխեմաների և էլեկտրահաղորդականության, էլեկտրական հոսանքի վտանգավոր ազդեցությունների վերաբերյալ: Ուսանողին կհաձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի միջոցով կստուգվեն պայմանական նշանների կիրառմամբ տարբեր էլեկտրական սխեմաներ կազմելու, ինչպես նաև հոսանքի ուժի, լարման և դիմադրության չափիչ սարքերով չափումներ կատարելու կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ էլեկտրական հոսանքի ուժ, ✓ էլեկտրաշարժիչ ուժ, ✓ էլեկտրական լարում, ✓ հոսանքի ուժ, ✓ հոսանքի ուժի, լարման և դիմադրության չափիչ սարքեր, ✓ մագնիսական դաշտ, ✓ էլեկտրական սխեմաների պայմանական նշաններ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, էլեկտրական սխեմաներ, չափիչ սարքեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել հաստատուն հոսանքը և դրա շղթաների սխեմաները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում հաստատուն հոսանքը,

	2) ճիշտ է բացատրում հաստատուն հոսանքի շղթայում դիմադրությունների հաջորդական և զուգահեռ միացումները, 3) ճիշտ է տարբերակում էլեկտրական կուտակիչները և մարտկոցները, 4) ճիշտ է կազմում հաստատուն հոսանքի շղթաների սխեմաներ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր հաստատուն հոսանքի, հաստատուն հոսանքի շղթայում դիմադրությունների հաջորդական և զուգահեռ միացումների վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքի միջոցով ուսանողին կհանձնարարվի տարբերակել էլեկտրական կուտակիչները և մարտկոցները, կազմել հաստատուն հոսանքի շղթաների սխեմաներ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հաստատուն հոսանքի շղթա, ✓ էլեկտրական կուտակիչներ և մարտկոցներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, հաստատուն հոսանքի շղթայի կառուցման բաղադրիչ նյութեր, մշակված սխեմաներ, չափիչ սարքեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել փոփոխական հոսանքը և դրա շղթաների սխեմաները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում փոփոխական հոսանքն ու դրա պարամետրերը, 2) ճիշտ է բացատրում փոփոխական հոսանքի առաջացումը, 3) ճիշտ է բացատրում էլեկտրական գերբեռնվածությունը, կարճ միացումը և դրանց հետևանքները, 4) ճիշտ է բացատրում էլեկտրական շղթայում անցողիկ բարձր դիմադրությունը,

	5) ճիշտ է ներկայացնում դիէլեկտրիկները և դրանց կիրառման բնագավառները, 6) ճիշտ է բացատրում էլեկտրական աղեղը, կայծերը և դրանց հետևանքները, 7) ճիշտ է կազմում փոփոխական հոսանքի աղբյուրին էլեկտրասարքվածքների միացման հաջորդական ու զուգահեռ շղթաները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր փոփոխական հոսանքի, դիէլեկտրիկների, էլեկտրական գերբեռնվածության, էլեկտրական շղթայում անցողիկ բարձր դիմադրության, էլեկտրական աղեղի, կայծերի վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքի միջոցով ուսանողին կհանձնարարվի կազմել փոփոխական հոսանքի աղբյուրին էլեկտրասարքվածքների միացման հաջորդական ու զուգահեռ շղթաներ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ փոփոխական հոսանք, ✓ էլեկտրական գերբեռնվածություն, ✓ կարճ միացում, ✓ էլեկտրական աղեղ, ✓ էլեկտրական կայծեր, ✓ դիէլեկտրիկներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, փոփոխական հոսանքի աղբյուրի էլեկտրասարքվածքներ, շղթայի կառուցման բաղադրիչ նյութեր, մշակված սխեմաներ, չափիչ սարքեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 5	Կիրառել էլեկտրական սարքեր, սարքավորումներ փրկարարական աշխատանքներում

Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է բացատրում փրկարարական էլեկտրական սարքավորումների աշխատանքի սկզբունքները, 2) վերացնում է փրկարարական էլեկտրական սարքավորումների էլեկտրամատակարարման շղթաներում առաջացած անսարքությունները, 3) ճիշտ է ներկայացնում էլեկտրական մեքենաների և տրանսֆորմատորների տեսակները և կիրառման բնագավառները, 4) ճիշտ է բացատրում փրկարարական էլեկտրական գործիքների էլեկտրաշարժիչների կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքները, 5) վերացնում է փրկարարական էլեկտրական գործիքների էլեկտրամատակարարման շղթաներում առաջացած անսարքությունները, 6) վերացնում է լուսավորման սարքերի էլեկտրամատակարարման շղթաներում առաջացած անսարքությունները, 7) ճիշտ է իրականացնում էլեկտրական սարքերի հողանցումը, 8) ճիշտ է պահպանում էլեկտրական սարքերի, սարքավորումների և գործիքների կիրառման ընթացքում անվտանգության կանոնները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր էլեկտրական մեքենաների և տրանսֆորմատորների տեսակների, դրանց կիրառման բնագավառների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի միջոցով կստուգվեն փրկարարական էլեկտրական սարքավորումների, գործիքների և լուսավորման սարքերի էլեկտրամատակարարման շղթաներում առաջացած անսարքությունների վերացման, էլեկտրական սարքերի հողանցման, էլեկտրական սարքերի, սարքավորումների և գործիքների կիրառման ընթացքում անվտանգության կանոնների պահպանման կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ փրկարարական էլեկտրական սարքավորումներ, ✓ էլեկտրական գործիքներ,

	✓ լուսավորման սարքեր: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, փրկարարական էլեկտրական սարքավորումներ, փրկարարական էլեկտրական գործիքներ, լուսավորման սարքեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 12 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱՅԻ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-002
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել այրման քիմիական ռեակցիաների, այրելի և կրակմարիչ նյութերի հատկությունների, օգտագործման անվտանգության պահանջների վերաբերյալ գիտելիքներ ու դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 24 ժամ գործնական աշխատանք՝ 30 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
ՈՒսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) կազմի և հավասարեցնի տարբեր նյութերի այրման քիմիական ռեակցիաները, 2) ներկայացնի վտանգավոր քիմիական նյութերը, 3) ներկայացնի շրջակա միջավայրն աղտոտող նյութերը, 4) ներկայացնի հրդեհաշիջման նպատակով օգտագործվող կրակմարիչ նյութերը, 5) պահպանի քիմիական նյութերով աշխատելու անվտանգության կանոնները:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման

	չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒսումնառության արդյունք 1	Կազմել և հավասարեցնել տարբեր նյութերի այրման քիմիական ռեակցիաները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում այրմանը նպաստող պայմանները, 2) ճիշտ է տարբերակում այրելի գազերը, 3) ճիշտ է կազմում ու հավասարեցնում գազերի այրման քիմիական ռեակցիաները, 4) ճիշտ է հիմնավորում օքսիդիչների դերը այրման քիմիական ռեակցիաներում, 5) ճիշտ է ներկայացնում դյուրավառ հեղուկներն ու դրանց հատկությունները, 6) ճիշտ է կազմում ու հավասարեցնում դյուրավառ հեղուկների այրման քիմիական ռեակցիաները, 7) ճիշտ է տարբերակում այրելի պինդ նյութերը, 8) ճիշտ է կազմում ու հավասարեցնում պինդ նյութերի այրման քիմիական ռեակցիաները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստային և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կառաջադրվեն թեստային առաջադրանքներ այրմանը նպաստող պայմանների, այրելի գազերի, դյուրավառ հեղուկների ու դրանց հատկությունների, այրելի պինդ նյութերի վերաբերյալ: Ուսանողին կհաձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ՝ խնդիրներ, որի միջոցով կստուգվեն գազերի, դյուրավառ հեղուկների և պինդ նյութերի այրման քիմիական ռեակցիաների կազմման ու հավասարեցման կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ այրելի գազեր, ✓ օքսիդիչներ, ✓ դյուրավառ հեղուկներ, ✓ այրելի պինդ նյութեր: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական և մեթոդական գրականություն, պաստառներ, սխեմաներ, ատլասներ, բաժանողական նյութեր, սլայդներ, տեսաֆիլմ, փորձերի կատարման համար անհրաժեշտ լաբորատոր

	պարագաներ, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել վտանգավոր քիմիական նյութերը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է դասակարգում պայթյունահրդեհավտանգ քիմիական նյութերը, 2) ճիշտ է դասակարգում վտանգավոր քիմիական նյութերը ըստ ազդեցության, 3) ճիշտ է ներկայացնում նյութերի պայթյունահրդեհավտանգության ցուցանիշները, 4) ճիշտ է ներկայացնում քիմիական նյութերի արտահոսքից առաջացող վտանգներն ու դրանց ազդեցությունը կենդանի օրգանիզմի վրա:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստի միջոցով: Ուսանողին կառաջադրվեն թեստային առաջադրանքներ պայթյունահրդեհավտանգ քիմիական նյութերի, վտանգավոր քիմիական նյութերի և դրանց ազդեցության, պայթյունահրդեհավտանգության ցուցանիշների, քիմիական նյութերի արտահոսքից առաջացող վտանգների վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ պայթյունահրդեհավտանգ քիմիական նյութեր, ✓ վտանգավոր քիմիական նյութեր: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական և մեթոդական գրականություն, պաստառներ, բաժանողական նյութեր, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել շրջակա միջավայրն աղտոտող նյութերը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում շրջակա միջավայրի աղտոտմանը նպաստող քիմիական նյութերը,

	2) ճիշտ է ներկայացնում օզոնային շերտի քայքայմանը նպաստող քիմիական նյութերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստի միջոցով: Ուսանողին կառաջադրվեն թեստային առաջադրանքներ շրջակա միջավայրի աղտոտմանն և օզոնային շերտի քայքայմանը նպաստող քիմիական նյութերի վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ շրջակա միջավայրի աղտոտում, ✓ օզոնային շերտի քայքայում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական և մեթոդական գրականություն, պաստառներ, բաժանողական նյութեր, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել հրդեհաշիջման նպատակով օգտագործվող կրակմարիչ նյութերը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում և օգտագործում ջուրը որպես կրակմարիչ նյութ, 2) ճիշտ է ներկայացնում կրակմարիչ գազերը և օգտագործում դրանք կրակմարման ժամանակ, 3) ճիշտ է ներկայացնում փրփուրի ստացման համար անհրաժեշտ քիմիական բաղադրիչները, 4) ճիշտ է օգտագործում փրփուրը որպես կրակմարիչ նյութ, 5) ճիշտ է ներկայացնում կրակմարիչ փոշիները, 6) ճիշտ է ներկայացնում ինհիբիտորները որպես կրակմարիչ նյութ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստային և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կառաջադրվեն թեստային առաջադրանքներ կրակմարիչ նյութերի հետ աշխատելու անվտանգության կանոնների, կրակմարիչ գազերի և փրփուրի ստացման վերաբերյալ: Ուսանողին կհաձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն ջրով, կրակմարիչ փոշիով, գազերով ու փրփուրով կրակը

	մարելու կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ կրակմարիչ նյութեր, ✓ փրփրային կրակմարիչներ, ✓ գազային կրակմարիչներ, ✓ փոշային կրակմարիչներ: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական և մեթոդական գրականություն, պաստառներ, կրակմարիչ նյութեր, կրակմարիչներ, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 5	Պահպանել քիմիական նյութերով աշխատելու անվտանգության կանոնները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է պահպանում անվտանգության կանոնները թթուների հետ աշխատելիս, 2) ճիշտ է պահպանում անվտանգության կանոնները հիմքերի հետ աշխատելիս, 3) ճիշտ է պահպանում անվտանգության կանոնները ալկալիական մետաղների հետ աշխատելիս, 4) ճիշտ է պահպանում անվտանգության կանոնները օքսիդիչ նյութերի հետ աշխատելիս:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն թթուների, հիմքերի, ալկալիական մետաղների և օքսիդիչ նյութերի հետ անվտանգ աշխատելու կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ անվտանգության կանոնները թթուների հետ աշխատելիս, ✓ անվտանգության կանոնները հիմքերի հետ աշխատելիս, ✓ անվտանգության կանոնները ալկալիական մետաղների հետ աշխատելիս,

	✓ անվտանգության կանոնները օքսիդիչ նյութերի հետ աշխատելիս: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական և մեթոդական գրականություն, պաստառներ, բաժանողական նյութեր, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, փորձերի կատարման համար անհրաժեշտ լաբորատոր պարագաներ, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-003
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել արտակարգ իրավիճակների (այսուհետ՝ ԱԻ) դասակարգման, համակարգի կառուցվածքի և այդ ոլորտի իրավական դաշտի վերաբերյալ գիտելիքներ ու դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից տեսական ուսուցում 30 ժամ գործնական աշխատանք 6 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
ՈՒսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) բնութագրի արտակարգ իրավիճակները, 2) ներկայացնի բնակչության պաշտպանության հիմնական պահանջները արտակարգ իրավիճակներում:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒսումնառության արդյունք 1	Բնութագրել արտակարգ իրավիճակները

Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում արտակարգ իրավիճակների հիմնական հասկացությունները, 2) ճիշտ է դասակարգում արտակարգ իրավիճակները, 3) ճիշտ է ներկայացնում արտակարգ իրավիճակների առաջացման աղբյուր հանդիսացող հիմնական գործոնները, 4) ճիշտ է ներկայացնում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր հետևանքները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստի միջոցով: Ուսանողին կառաջադրվեն թեստային առաջադրանքներ արտակարգ իրավիճակների հիմնական հասկացությունների, դասակարգման, առաջացման աղբյուր հանդիսացող հիմնական գործոնների և հնարավոր հետևանքների վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ արտակարգ իրավիճակ, ✓ արտակարգ իրավիճակների առաջացման աղբյուր: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական և մեթոդական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, իրավիճակային խնդիրներ, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 14 ժամ գործնական աշխատանք՝ 2 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել բնակչության պաշտպանության հիմնական պահանջները արտակարգ իրավիճակներում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում պետական կառավարման մարմինների դերը և գործառույթները, 2) ճիշտ է ներկայացնում քաղաքացիների իրավունքներն ու պարտականությունները, 3) ճիշտ է ներկայացնում ԱԻ քաղաքացիական պաշտպանության համակարգի կառուցվածքը, 4) ճիշտ է ներկայացնում բնակչության պաշտպանության հիմնական միջոցառումները, 5) ճիշտ է ներկայացնում ԱԻ քաղաքացիական պաշտպանության ոլորտին վերաբերվող օրենքների և

	որոշումների պահանջները, 6) ճիշտ է ներկայացնում և պահպանում ԱԻ դեպքում վարքի կանոնները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և թեստի միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր պետական կառավարման մարմինների գործառույթների, ԱԻ քաղաքացիական պաշտպանության համակարգի կառուցվածքի, բնակչության պաշտպանության հիմնական միջոցառումների, ԱԻ քաղաքացիական պաշտպանության ոլորտին վերաբերվող օրենքների և որոշումների պահանջների վերաբերյալ: Ուսանողին կառաջադրվեն թեստային առաջադրանքներ քաղաքացիների իրավունքների ու պարտականությունների և ԱԻ դեպքում վարքի կանոնների վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ պետական կառավարման մարմիններ, ✓ քաղաքացիների իրավունքներ ու պարտականություններ, ✓ ԱԻ քաղաքացիական պաշտպանության համակարգ, ✓ բնակչության պաշտպանություն, ✓ ԱԻ դեպքում վարքի կանոններ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական և մեթոդական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, իրավիճակային խնդիրներ, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 16 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՅՐՄԱՆ ԵՎ ՊԱՅԹՅՈՒՆԻ ՊՐՈՑԵՍ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-004
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել այրման առաջացման, դադարեցման, ինչպես նաև պայթյունի

	առաջացման վերաբերյալ գիտելիքներ ու դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 36 ժամ գործնական աշխատանք՝ 36 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ՀՊՄ-5-20-002 «Մասնագիտական քիմիայի հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) կազմի այրման քիմիական ռեակցիաների հավասարումները, 2) տարբերակի այրման ռեժիմները, 3) ներկայացնի տարբեր ագրեգատային վիճակում գտնվող նյութերի այրումը, 4) իրականացնի այրման դադարեցումը, 5) բացատրի պայթյունի առաջացումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Կազմել այրման քիմիական ռեակցիաների հավասարումները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում այրման զարգացման ընթացքը, 2) ճիշտ է ներկայացնում օդի բաղադրությունը, 3) ճիշտ է ներկայացնում ստեխոմետրիկ կազմ ունեցող խառնուրդները, 4) ճիշտ է կազմում այրման քիմիական ռեակցիաների հավասարումները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստային առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի թեստային առաջադրանքներ օդի բաղադրության, ստեխոմետրիկ կազմ ունեցող խառնուրդների, այրման քիմիական ռեակցիաների հավասարումների վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ այրման զարգացման ընթացք,

	✓ ստեխոմետրիկ կազմ ունեցող խառնուրդներ, ✓ այրման քիմիական ռեակցիաների հավասարումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, պաստառներ, սլայդներ, փորձերի կատարման համար անհրաժեշտ լաբորատոր պարագաներ, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Տարբերակել այրման ռեժիմները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է տարբերակում այրման համասեռ ու տարասեռ ռեժիմները, 2) ճիշտ է տարբերակում այրման կինետիկ ու դիֆուզիոն ռեժիմները, 3) ճիշտ է տարբերակում այրման գազադինամիկական ռեժիմները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և թեստային առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողը կներկայացնի այրման ռեժիմները: Ուսանողին կհանձնարարվեն թեստային առաջադրանքներ այրման համասեռ ու տարասեռ, կինետիկ և դիֆուզիոն, ինչպես նաև գազադինամիկական ռեժիմների վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ այրման համասեռ ու տարասեռ ռեժիմներ, ✓ այրման կինետիկ ու դիֆուզիոն ռեժիմներ, ✓ այրման գազադինամիկական ռեժիմներ: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, սլայդներ, փորձերի կատարման

	համար անհրաժեշտ լաբորատոր պարագաներ, մշակված թեստեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել տարբեր ագրեգատային վիճակում գտնվող նյութերի այրումը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում տարբեր ագրեգատային վիճակում գտնվող նյութերի այրման առանձնահատկությունները, 2) ճիշտ է բացատրում ու ներկայացնում գազերի այրումը, 3) ճիշտ է բացատրում ու ներկայացնում հեղուկների այրումը, 4) ճիշտ է բացատրում ու ներկայացնում պինդ նյութերի այրումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և թեստային առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր գազերի, հեղուկների և պինդ նյութերի այրման ու դրանց առանձնահատկությունների վերաբերյալ: Ուսանողին կառաջադրվեն թեստային առաջադրանքներ տարբեր ագրեգատային վիճակում գտնվող նյութերի այրման վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ տարբեր ագրեգատային վիճակում գտնվող նյութերի այրման առանձնահատկությունները, ✓ գազերի, հեղուկների և պինդ նյութերի այրումը: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, սլայդներ, փորձերի կատարման համար անհրաժեշտ լաբորատոր պարագաներ, մշակված թեստեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Իրականացնել այրման դադարեցումը

Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է կատարում այրման դադարեցումը քիմիական ռեակցիայի գոտին սառեցնելու եղանակով, 2) ճիշտ է կատարում այրման դադարեցումը փոխազդող նյութերի նոսրացումով, 3) ճիշտ է կատարում այրման դադարեցումը քիմիական ռեակցիայի արգելակման եղանակով, 4) ճիշտ է կատարում այրման դադարեցումը փոխազդող նյութերի մեկուսացմամբ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի իրականացնել այրման դադարեցումը տարբեր եղանակով: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ այրման դադարեցումը քիմիական ռեակցիայի գոտին սառեցնելով, ✓ այրման դադարեցումը փոխազդող նյութերի նոսրացումով, ✓ այրման դադարեցումը քիմիական ռեակցիան արգելակելով, ✓ քիմիական ռեակցիան արգելակման և փոխազդող նյութերի մեկուսացումով: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, բաժանողական նյութեր, սլայդներ, փորձերի կատարման համար անհրաժեշտ լաբորատոր պարագաներ, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել պայթյունի առաջացումը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում պայթյունի առաջացման պատճառներն ու հետևանքները, 2) ճիշտ է դասակարգում պայթյունի տեսակները, 3) ճիշտ է բացատրում ֆիզիկական պայթյունները, 4) ճիշտ է բացատրում քիմիական պայթյունները, 5) ճիշտ է ներկայացնում նյութերի հրդեհապայթյունավտանգությունը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստային առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվեն

	թեստային առաջադրանքներ պայթյունի առաջացման և նյութերի հրդեհապայթյունավտանգության վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ պայթյունի առաջացում, պատճառներն ու հետևանքները, ✓ պայթյունի տեսակներ, ֆիզիկական և քիմիական պայթյուններ, ✓ նյութերի հրդեհապայթյունավտանգություն: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, սլայդներ, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք ՝ 2 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀՐԴԵՀԱՇԻՋՄԱՆ ՄԱՐՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ -5-20-005
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել հրդեհաշիջման մարտավարության վերաբերյալ գիտելիքներ ու դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	90 ժամ որից՝ տեսական ուսուցում ՝ 32 ժամ գործնական աշխատանք ՝ 58 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ՀՊՄ-5-20-004 «Այրման և պայթյունի պրոցես» մոդուլը:
ՈՒսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի հրդեհը, 2) դասակարգի հրդեհները, 3) կատարի կրակմարիչ նյութերի մղումը,

	4) գնահատի հրշեջ-փրկարարական օղակի և խմբի մարտավարական հնարավորությունները, 5) ներկայացնի փակ տարածքներում հրդեհաշիջման առանձնահատկությունները, 6) կազմակերպի հրդեհների մարման աշխատանքները, 7) կազմակերպի և իրականացնի տարբեր նշանակության օբյեկտներում հրդեհների մարումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հրդեհը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում հրդեհի հիմնական բնութագրերը, 2) ճիշտ է ներկայացնում հրդեհի զարգացման փուլերը, 3) ճիշտ է ներկայացնում հրդեհի պարամետրերը, գոտիներն ու ազդեցության վտանգավոր գործոնները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստային առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կտրվեն թեստային առաջադրանքներ հրդեհի բնութագրերի, զարգացման փուլերի, հիմնական պարամետրերի ու գոտիների վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հրդեհի հիմնական բնութագրերը, ✓ հրդեհի զարգացման փուլերը, ✓ հրդեհի պարամետրերը, գոտիները, ✓ հրդեհի վտանգավոր գործոնները: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, սլայդներ, մշակված թեստեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում ՝ 8 ժամ գործնական աշխատանք ՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Դասակարգել հրդեհները

Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է դասակարգում հրդեհներն ըստ գազափոխանակության, 2) ճիշտ է դասակարգում հրդեհներն ըստ առաջացման տեղի, 3) ճիշտ է դասակարգում հրդեհներն ըստ կառուցապատման խտության, 4) ճիշտ է դասակարգում հրդեհներն ըստ այրվող նյութի տեսակի:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի դասակարգել հրդեհները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հրդեհների դասակարգում ըստ գազափոխանակության, առաջացման տեղի, կառուցապատման խտության և այրվող նյութի տեսակի: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, սլայդներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Կատարել կրակմարիչ նյութերի մղումը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում կրակմարիչ նյութերի մղման տեխնիկական միջոցները, 2) ճիշտ է կատարում հրշեջ փողրակներից կրակմարիչ նյութերի մղումը, 3) ճիշտ է ներկայացնում փրփրագեներատորների և օդափրփրային փողակների կառուցվածքը, աշխատանքի սկզբունքը, դրանց տեխնիկական տվյալները, 4) ճիշտ է կատարում փրփրագեներատորներով և օդափրփրային փողակներով փրփուրի մղումը, 5) ճիշտ է պահպանում կրակմարիչ նյութերի հետ աշխատելու անվտանգության կանոնները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողը կներկայացնի կրակմարիչ նյութերի մղման տեխնիկական միջոցները, գործնականում կիրականացնի ջրային հրշեջ փողրակներից ջրի մղումը հրդեհի պայմանական օջախ, ինչպես նաև

	կբացատրի փրփրագեներատորների և օդափրփրային փողակների կառուցվածքը, դրանց աշխատանքի սկզբունքը, իսկ գործնականում կիրականացնի փրփուրի մղում հրդեհի պայմանական օջախ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ կրակմարիչ նյութերի մղման տեխնիկական միջոցներ, ✓ հրշեջ փողրակներից կրակմարիչ նյութերի մղում, ✓ փրփրագեներատորների և օդափրփրային փողակների կառուցվածքը, աշխատանքի սկզբունքը, կրակմարիչ նյութերի հետ աշխատելու անվտանգության կանոնները: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, հրշեջ գույք-սարքավորումներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 12 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 4	Գնահատել հրշեջ-փրկարարական օղակի և խմբի մարտավարական հնարավորությունները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է դասակարգում հրշեջ-փրկարարական ստորաբաժանումների մարտավարական գործողությունները, 2) ճիշտ է որոշում հիմնական հրշեջ ավտոմեքենաների մարտավարական հնարավորությունները, 3) ճիշտ է ներկայացնում ու գծագրում ավտոբաքի բացազատման սխեմաները, 4) ճիշտ է գնահատում հրշեջ-փրկարարական օղակի մարտավարական հնարավորությունները, 5) ճիշտ է գնահատում հրշեջ-փրկարարական խմբի մարտավարական հնարավորությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր հրշեջ-փրկարարական ստորաբաժանումների մարտավարական հնարավորությունների վերաբերյալ: ՈՒսանողին կհանձնարարվի գործնական առաջադրանք, որի ժամանակ

	ուսանողը կներկայացնի ավտոբաքի բացազատման սխեմաները, կգնահատի հրշեջ-փրկարարական խմբի և օղակի մարտավարական հնարավորությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հրշեջ-փրկարարական ստորաբաժանումների խմբի և օղակի մարտավարական հնարավորություններ, ✓ մարտավարական գործողությունների դասակարգում, ✓ հրշեջ ավտոբաքերի մարտավարական հնարավորություններն ու բացազատման սխեմաներ: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, բացազատման սխեմաներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 12 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել փակ տարածքներում հրդեհաշիջման առանձնահատկությունները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում փակ տարածքներում հրդեհների տարածման առանձնահատկությունները, 2) ճիշտ է բացատրում փակ տարածքներում հրդեհի գազափոխանակության օրինաչափությունները, 3) ճիշտ է ներկայացնում ու հաշվարկում փակ տարածքներում բոցի տարածման արագությունն ու կրակմարիչ նյութերի մղման ինտենսիվությունը, 4) ճիշտ է գծագրում փակ տարածքներում կրակմարիչ նյութերի մղման բնութագրական սխեմաները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր փակ տարածքներում հրդեհների տարածման առանձնահատկությունների, գազափոխանակության օրինաչափությունների վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի հաշվարկել փակ տարածքներում բոցի անցած ճանապարհը, գծել փակ տարածքներում կրակմարիչ նյութերի մղման բնութագրական սխեմաները:

	Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ փակ տարածքներում հրդեհների տարածման առանձնահատկությունները, ✓ գազափոխանակության օրինաչափությունները, ✓ բոցի տարածման արագությունն ու կրակմարիչ նյութերի մղման ինտենսիվությունը, ✓ փակ տարածքներում կրակմարիչ նյութերի մղման բնութագրական սխեմաներ: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում տրվող հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, բացազատման սխեմաներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 6	Կազմակերպել հրդեհների մարման աշխատանքները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է իրականացնում հրդեհի վայրի հետախուզությունը, 2) ճիշտ է կազմակերպում հրդեհի վտնգավոր գոտում գտնվող մարդկանց փրկումն ու տարհանումը, 3) ճիշտ է որոշում հրդեհի վճռական ուղղությունն ու ճիշտ է կենտրոնացնում ուժերն ու միջոցները, 4) ճիշտ է հաշվարկում հրդեհների մարման ուժերն ու միջոցները, 5) հրդեհի վայրում ճիշտ է տեղաբաշխում հրշեջ-փրկարարական տեխնիկան, 6) ճիշտ է կիրառում է հրդեհների մարման հնարքները ու ձևերը, 7) ճիշտ է կատարում հրդեհների մեկուսացումն ու մարումը ըստ փուլերի՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները, 8) ճիշտ է ներկայացնում ու կազմում հրդեհաշիջման մարտավարությանն առնչվող փաստաթղթերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կհանձնարարվի իրականցնել հրդեհի վայրի հետախուզություն, հաշվարկել հրդեհների մարման ուժերն ու

	միջոցները, տեղաբաշխել հրդեհի վայրում հրշեջ-փրկարարական տեխնիկան, կիրառել հրդեհների մարման հնարքներն ու ձևերը: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հրդեհի վայրի հետախուզություն, ✓ հրդեհի վտնգավոր գոտում գտնվող մարդկանց փրկումն ու տարհանում, ✓ հրդեհի վճռական ուղղության որոշման սկզբունքներ, ✓ հրդեհների մարման ուժերի ու միջոցների հաշվարկներ, ✓ հրդեհի վայրում հրշեջ-փրկարարական տեխնիկայի տեղաբաշխում, ✓ հրդեհների մարման հնարքներն ու ձևերը, ✓ հրդեհների մեկուսացում ու մարում, ✓ հրդեհաշիջման մարտավարությանն առնչվող փաստաթղթեր: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, հրշեջ-փրկարարական գույք-սարքավորումներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 7	Կազմակերպել և իրականացնել տարբեր նշանակության օբյեկտներում հրդեհների մարումը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում հրդեհների մարման աշխատանքները բնակելի և հասարակական շենքերում, 2) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում հրդեհների մարման աշխատանքները արդյունաբերական շինություններում, 3) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում հրդեհների մարման աշխատանքները գազերի, դյուրավառ և այրվող հեղուկների պահեստարաններում,

	4) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում հրդեհների մարման աշխատանքները բաց տարածքներում, 5) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում հրդեհների մարման աշխատանքները տրանսպորտային օբյեկտներում, 6) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում հրդեհների մարման աշխատանքները գյուղական բնակավայրերում, 7) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում հրդեհների մարման աշխատանքները անտառներում ու բուսածածկ տարածքներում, 8) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում հրդեհների մարման աշխատանքները բժշկական հաստատություններում, 9) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում հրդեհների մարման աշխատանքները էլեկտրաէներգետիկական օբյեկտներում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր տարբեր նշանակության օբյեկտներում հրդեհների մարման առանձնահատկությունների վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի կազմակերպել և իրականացել տարբեր նշանակության օբյեկտներում հրդեհների մարման աշխատանքները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հրդեհների մարման աշխատանքների կազմակերպում ու իրականացում բնակելի և հասարակական շենքերում, ✓ հրդեհների մարման աշխատանքների կազմակերպում արդյունաբերական շինություններում, ✓ հրդեհների մարման աշխատանքների կազմակերպում գազերի, դյուրավառ և այրվող հեղուկների պահեստարաններում, ✓ հրդեհների մարման աշխատանքների կազմակերպում բաց տարածքներում, տրանսպորտային օբյեկտներում, գյուղական բնակավայրերում, ✓ հրդեհների մարման աշխատանքների կազմակերպում անտառներում ու բուսածածկ տարածքներում,

	✓ հրդեհների մարման աշխատանքների կազմակերպում բժշկական հաստատություններում և էլեկտրաէներգետիկական օբյեկտներում: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, բացազատման սխեմաներ, պայմանական հրդեհի վայր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀՐՇԵՋ-ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-006
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել հրդեհների մարման համար նախատեսված տեխնիկական միջոցների կիրառման, շահագործման և սպասարկման վերաբերյալ գիտելիքներ ու դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ՝ որից տեսական ուսուցում՝ 26 ժամ գործնական աշխատանք՝ 46 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
ՈՒսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) դասակարգի հրշեջ տեխնիկան, 2) իրականացնի աշխատանքներ հրշեջ գործիքներով, 3) կիրառիի հրշեջ ոչ մեքենայացված գործիքներ ու հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, 4) տեղաբաշխի հրշեջ ավտոմեքենաները հրդեհի վայրում, 5) կիրառի հրշեջ պոմպերը, մոտոպոմպերը:

Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒսումնառության արդյունք 1	Դասակարգել հրշեջ տեխնիկան
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում հրշեջ տեխնիկայի դերն ու նշանակությունը, 2) ճիշտ է դասակարգում հրշեջ մեքենաները, 3) ճիշտ է ներկայացնում հրշեջ ավտոմեքենաների կառուցվածքը, 4) ճիշտ է դասակարգում հրշեջ ավտոմեքենաները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կհանձնարարվի ներկայացնել հրշեջ տեխնիկայի դերն ու նշանակությունը, դասակարգել հրշեջ մեքենաներն ու ավտոմեքենաները: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի ներկայացել հրշեջ մեքենաների և ավտոմեքենաների կառուցվածքը: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հրշեջ տեխնիկայի դերն ու նշանակությունը, ✓ հրշեջ մեքենաների դասկարգումը, հրշեջ ավտոմեքենաների դասակարգումը, ✓ հրշեջ ավտոմեքենաների կառուցվածքը: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, հրշեջ տեխնիկա:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Իրականացնել աշխատանքներ հրշեջ գործիքներով
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում հրշեջ-փրկարարական աշխատանքների համար նախատեսված գործիքները,

	2) ճիշտ է փորձարկում ձեռքի հրշեջ սանդուղքները, հրշեջ փողակները, փողրակները, փողրակային կախիչները և պարանները ըստ սահմանված կարգի, 3) ճիշտ է տեղադրում ջրասյունակը հրշեջ հիդրանտի վրա, 4) ճիշտ է գործածում հրշեջ-փրկարարական գործիքները՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի փորձարկել ձեռքի հրշեջ սանդուղքները, հրշեջ փողրակները, փողրակային կախիչներն ու պարանները, տեղադել հրշեջ ջրասյունակը հրշեջ հիդրանտի վրա: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հրշեջ-փրկարարական աշխատանքների համար նախատեսված գործիքներ, ✓ ձեռքի հրշեջ սանդուղքների, հրշեջ փողակների, փողրակների, փողրակային կախիչների, պարանների փորձարկումներ, ✓ ջրասյունակի տեղադրում հրշեջ հիդրանտի վրա: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, հրշեջ գույք-սարքավորումներ, ձեռքի հրշեջ սանդուղքներ, հրշեջ փողակներ, փողրակներ, փողրակային կախիչներ, պարաններ, հրշեջ ջրասյունակ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 16 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Կիրառել հրշեջ ոչ մեքենայացված գործիքներ ու հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է դասակարգում կրակմարիչները, դրանցում օգտագործվող նյութերը, 2) ճիշտ է իրականացնում կրակմարիչներով հրդեհաշիջման աշխատանքները սկզբնական փուլում, 3) ճիշտ է կիրառում հրշեջ կարթաձողը, լինգը, կեռաձողը, կեռերը, կացինները, սղոցները, մետաղ կտրող մկրատները,

	4) ճիշտ է կիրառում հիշեց ոչ մեքենայացված գործիքներն ու հոդեհաշիջման սկզբնական միջոցները՝ պահպանելով անվտանգության կանոնների պահանջները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր կրակմարիչների, դրանցում օգտագործվող նյութերի վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի կիրառել հիշեց կարթաձողը, լինգը, կեռաձողը, կեռերը, կացինները, սղոցները, մետաղ կտրող մկրատները, իրականացնել կրակմարիչներով հրդեհաշիջման աշխատանքներ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հիշեց ոչ մեքենայացված գործիքներ, ✓ կրակմարիչներ, ✓ հիշեց ոչ մեքենայացված գործիքներ: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում տրվող հարցերին, ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, գործնական առաջադրանքների կատարման համար անհրաժեշտ հիշեց գույք-սարքավորումներ, կրակմարիչներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 4	Տեղաբաշխել հիշեց ավտոմեքենաները հրդեհի վայրում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է տեղաբաշխում հիշեց-փրկարարական գույք-սարքավորումները հիշեց ավտոմեքենաներում, 2) ճիշտ է տեղաբաշխում հիշեց ավտոմեքենաները հրդեհի վայրում, 3) ճիշտ է կատարում հիշեց ավտոմեքենաների անվտանգ շահագործման կանոնների պահանջները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կհանձնարարվի տեղաբաշխել հիշեց-փրկարարական գույք-սարքավորումները հիշեց ավտոմեքենաներում և

	իրշեջ ավտոմեքենաները հրդեհի վայրում: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ իրշեջ-փրկարարական գույք-սարքավորումների տեղաբաշխումը իրշեջ ավտոմեքեններում, ✓ իրշեջ ավտոմեքենաների տեղաբաշխումը հրդեհի վայրում, ✓ իրշեջ ավտոմեքենաների անվտանգ շահագործման կանոնների պահանջները: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, ավտոմեքենաների բացազատման սխեմաներ, իրշեջ-փրկարարական գույք-սարքավորումներ, իրշեջ ավտոմեքենաներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 5	Կիրառել իրշեջ պոմպեր, մոտոպոմպեր
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում իրշեջ պոմպերի և մոտոպոմպերի նշանակությունը, դասակարգումը, տեխնիկական տվյալները, 2) ճիշտ է գործարկում իրշեջ պոմպերն ու մոտոպոմպերը, 3) ճիշտ է կատարում իրշեջ ավտոմեքենաների կենտրոնախույս պոմպով գործողությունները, 4) ճիշտ է կատարում իրշեջ պոմպերի և մոտոպոմպերի անվտանգ շահագործման կանոնների պահանջները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր իրշեջ պոմպերի և մոտոպոմպերի նշանակության, դասակարգման, տեխնիկական տվյալների վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի գործարկել իրշեջ պոմպերն ու մոտոպոմպերը, կատարել գործողություններ իրշեջ ավտոմեքենաների կենտրոնախույս պոմպով: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ իրշեջ պոմպերի և մոտոպոմպերի նշանակությունը, դասակարգումը, տեխնիկական տվյալներ,

	✓ հրշեջ պոմպերի ու մոտոպոմպերի գործարկում, ✓ հրշեջ ավտոմեքենաների կենտրոնախույս պոմպով գործողությունների կատարում, ✓ հրշեջ պոմպերի և մոտոպոմպերի անվտանգ շահագործման կանոնները: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում տրվող հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, հրշեջ գույք-սարքավորումներ, հրշեջ ավտոմեքենաներ ու մոտոպոմպեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀՐԴԵՀՆԵՐԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-007
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել հրդեհների կանխարգելման, հետաքննության և հետազոտման, ինչպես նաև շենք-շինություններում հակահրդեհային համակարգերի շահագործման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	90 ժամ՝ որից տեսական ուսուցում՝ 40 ժամ գործնական աշխատանք՝ 50 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ՀՊՄ-5-20-001 «Էլեկտրատեխնիկան հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում» և ՀՊՄ-5-20-004 «Այրման և պայթյունի պրոցես» մոդուլները:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) գնահատի օբյեկտների հակահրդեհային վիճակը, 2) որոշի շենք-շինությունների հրակայունության աստիճանը, 3) ներկայացնի շենք-շինությունների հրդեհային անվտանգության պահանջները,

	4) իրականացնի հրդեհների հետաքննությունը, 5) կատարի տեղեկատվական ու վերլուծական աշխատանքներ:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒսումնառության արդյունք 1	Գնահատել օբյեկտների հակահրդեհային վիճակը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում պետական հրդեհային հսկողության դերն ու նշանակությունը, 2) ճիշտ է ներկայացնում հրդեհների կանխարգելումը օբյեկտներում և բնակավայրերում, 3) ճիշտ է ներկայացնում շենք-շինություններին, տարածքներին և շինարարական հրապարակներին ներկայացվող հրդեհային անվտանգության պահանջները, 4) հայտնաբերում և արձանագրում է օբյեկտում առկա հակահրդեհային թերությունները, 5) ճիշտ է կիրառում օբյեկտների և բնակավայրերի հրդեհային անվտանգության ապահովմանն ուղղված իրավական ակտերի պահանջները, 6) ճիշտ է կազմում օբյեկտի հակահրդեհային վիճակի վերաբերյալ գրությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր պետական հրդեհային հսկողության, հրդեհների կանխարգելման (օբյեկտներում և բնակավայրերում) վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքով կպահանջվի հայտնաբերել և արձանագրել օբյեկտում առկա հրդեհային անվտանգության թերությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ պետական հրդեհային հսկողություն, ✓ հրդեհների կանխարգելումը օբյեկտներում և բնակավայրերում, ✓ շենք-շինություններին, տարածքներին և շինարարական հրապարակներին ներկայացվող հրդեհային անվտանգության պահանջներ, ✓ օբյեկտում առկա հակահրդեհային թերությունների արձանագրում, ✓ օբյեկտների և բնակավայրերի հրդեհային անվտանգության ապահովմանն ուղղված իրավական

	ակտերի պահանջներ, ✓ օբյեկտի հակահրդեհային վիճակի վերաբերյալ գրությունների կազմում: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում տրվող հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, պաստառներ, սլայդներ, տեսաֆիլմեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում ՝ 10 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Որոշել շենք-շինությունների հրակայունության աստիճանը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում շինարարական կոնստրուկցիաների հրակայունության սահմանն ու դրա հայտանիշները, 2) ճիշտ է ներկայացնում շենքերի կոնստրուկտիվ բնութագրերը՝ կախված հրակայունության աստիճանից, 3) ճիշտ է դասակարգում արտադրական և պահեստային շենքերի ու սենքերի պայթյունահրդեհային և հրդեհային վտանգավորությունը, 4) ճիշտ է դասակարգում շինարարական նյութերի հրդեհային վտանգավորությունը, 5) ճիշտ է ներկայացնում ու որոշում շենքերի հրակայունության աստիճանը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողը կներկայացնի շենք-շինությունների հրակայունության աստիճանի որոշման կարգը, շինարարական կառուցատարրերի հրակայունության սահմանն ու դրա հայտանիշները: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի որոշել շենքերի ու սենքերի հրակայունության աստիճանը: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ շինարարական կառուցատարրերի հրակայունության սահմանն ու դրա հայտանիշները, ✓ շենքերի կոնստրուկտիվ բնութագրերը՝ կախված հրակայունության աստիճանից, ✓ արտադրական և պահեստային շենքերի ու սենքերի պայթյունահրդեհային և հրդեհային

	վտանգավորության դասակարգումը, ✓ շինարարական նյութերի հրդեհային վտանգավորության դասակարգումը, ✓ շենքերի հրակայունության աստիճանի որոշումը: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում տրվող հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, շինարարական նորմեր և կանոններ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել շենք-շինությունների հրդեհային անվտանգության պահանջները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է որոշում շենք-շինությունների ձեռքի կրակմարիչներով ապահովվածության չափանիշները, 2) ճիշտ է հայտնաբերում շենք-շինություններում էլեկտրասարքավորումների հրդեհային անվտանգության թերությունները, 3) ճիշտ է հայտնաբերում շենք-շինությունների ջեռուցման և օդափոխման համակարգերի հրդեհային անվտանգության թերությունները, 4) ճիշտ է հայտնաբերում շենք-շինությունների հակածխային պաշտպանության համակարգերի հրդեհային անվտանգության թերությունները, 5) ճիշտ է ներկայացնում շենք-շինությունների հրդեհային ջրամատակարարումը, 6) ճիշտ է տարբերակում և որոշում շենք-շինությունների հրդեհների ազդանշանման և մարման ինքնաշխատ համակարգերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի հայտնաբերել շենք-շինությունների ջեռուցման և օդափոխման, հակածխային պաշտպանության համակարգերի հրդեհային անվտանգության թերությունները:

	Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ շենք-շինությունների ձեռքի կրակմարիչներով ապահովվածության չափանիշները, ✓ շենք-շինություններում էլեկտրասարքավորումների հրդեհային անվտանգության թերությունների հայտնաբերում, ✓ շենք-շինությունների ջեռուցման և օդափոխման համակարգերի հրդեհային անվտանգության թերությունների հայտնաբերում, ✓ շենք-շինությունների հակածխային պաշտպանության համակարգերի հրդեհային անվտանգության թերությունների հայտնաբերում, ✓ շենք-շինությունների հրդեհային ջրամատակարարում, ✓ շենք-շինությունների հրդեհների ազդանշանման և մարման ինքնաշխատ համակարգերի որոշում: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, սլայդներ, տեսաֆիմեր, ջեռուցման և օդափոխման, ինչպես նաև հակածխային պաշտպանության համակարգերով կահավորված սենք :
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ գործնական աշխատանք՝ 12 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 4	Իրականացնել հրդեհների հետաքննությունը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում փորձաքննության տեսակները, 2) ճիշտ է ներկայացնում հրդեհատեխնիկական փորձագետի պարտականությունները, իրավունքներն ու պատասխանատվությունը, 3) ճիշտ է իրականացնում հրդեհի վայրի հետազոտումը, 4) ճիշտ է որոշում հրդեհատեխնիկական փորձաքննության նշանակման անհրաժեշտությունը, 5) ճիշտ է կատարում հրդեհների հետաքննությունը, 6) ճիշտ է իրականացնում հրդեհների վերաբերյալ վարչական վարույթը:

Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր հրդեհների հետաքննության իրականացման հիմքերի, փորձաքննության տեսակների, հրդեհատեխնիկական փորձագետի պարտականությունների, իրավունքների ու պատասխանատվության վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի հետազոտել հրդեհի վայրը, իրականացնել հրդեհների վերաբերյալ վարչական վարույթ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հրդեհների հետաքննությունը, ✓ փորձաքննության տեսակները, հրդեհատեխնիկական փորձագետի պարտականությունները, իրավունքներն ու պատասխանատվությունը, ✓ հրդեհի վայրի հետազոտումը, ✓ հրդեհատեխնիկական փորձաքննության նշանակման անհրաժեշտությունը, ✓ հրդեհների վերաբերյալ վարչական վարույթի իրականացումը: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, պայմանական հրդեհի վայր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Կատարել տեղեկատվական ու վերլուծական աշխատանքներ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է վերլուծում օբյեկտներում և բնակավայրերում առաջացած հրդեհները, 2) ճիշտ է հաշվառում հրդեհները, 3) ճիշտ է իրականցնում հակահրդեհային քարոզչություն, 4) ճիշտ է հավաքագրում ու վերլուծում ստացված տեղեկությունները,

	5) ճիշտ է կազմում հաշվետվությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի գործնական առաջադրանք, որի ժամանակ ուսանողը կհավաքագրի և կվերլուծի առաջադրված տեղեկությունները և կկազմի հաշվետվությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ տեղեկատվական և վերլուծական աշխատանքների կատարում, ✓ օբյեկտներում և բնակավայրերում առաջացած հրդեհները վերլուծում, ✓ հրդեհների հաշվառում, հակահրդեհային քարոզչության իրականացում, ✓ հաշվետվությունների կազմում: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, հրդեհների հաշվառման կարգը, սլայդներ, գործնական աշխատանքների կատարման համար նախատեսված նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ գործնական աշխատանք՝ 12 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀՐՇԵՋ-ՇԱՐԱՅԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-008
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել հրշեջ-փրկարարական գույք-սարքավորումների կիրառման, ինչպես նաև հրշեջ-կիրառական մարզաձևի տիրապետման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	48 ժամ՝ որից տեսական ուսուցում՝ 14 ժամ գործնական աշխատանք՝ 34 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
Ուսումնառության	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝

արդյունքները	1) ներկայացնի հրշեջ-շարային պատրաստության առանձնահատկությունները, 2) կատարի հրշեջ-շարային պատրաստության վարժություններ:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հրշեջ-շարային պատրաստության առանձնահատկությունները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում հրշեջ-շարային պատրաստության դերն ու նշանակությունը, 2) ճիշտ է կազմում հրշեջ-շարային պատրաստության պլան-կոնսպեկտները, 3) ճիշտ է ներկայացնում հրշեջ-շարային պատրաստության վարժություններն ըստ նորմատիվային ցուցանիշների, 4) ճիշտ է ներկայացնում հրշեջ-կիրառական մարզաձևը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ հրշեջ-շարային պատրաստության պլան-կոնսպեկտների կազմման, հրշեջ-կիրառական մարզաձևի ու հրշեջ-շարային պատրաստության վարժությունների նորմատիվային ցուցանիշների կատարման վերաբերյալ: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հրշեջ-շարային պատրաստություն, ✓ հրշեջ-շարային պատրաստության պլան-կոնսպեկտներ, ✓ հրշեջ-շարային պատրաստության վարժություններն ըստ նորմատիվային ցուցանիշները, ✓ հրշեջ-կիրառական մարզաձև: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, հրշեջ գույք-սարքավորումներ:
Ուսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Կատարել հրշեջ-շարային պատրաստության վարժություններ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է դասավորում ու հագնում մարտական հանդերձանքը, 2) ճիշտ է օգտագործում մարտական հանդերձանքի մաս կազմող պիտույքները, 3) ճիշտ է պահպանում անհատական պաշտպանության միջոցների անվտանգ շահագործման կանոնները, 4) ճիշտ է իրականացնում տագնապի ժամանակ անձնակազմի հավաքն ու մեկնումը՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները, 5) ճիշտ է կիրառում հրշեջ փողակները, փողրակային ամրաններն ու պիտույքները՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները, 6) ճիշտ է տեղադրում հրշեջ ավտոմեքենան ջրաղբյուրի վրա, 7) ճիշտ է կիրառում հրշեջ սանդուղքները, փրկարարական պարանները՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները, 8) ճիշտ է իրականացնում մարտական բացազատումը՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները, 9) ճիշտ է կատարում հրշեջ-կիրառական մարզաձևի վարժություններն ըստ նորմատիվային ցուցանիշների՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ ուսանողը կցուցադրի մարտական հանդերձանքի դասավորումն ու հագնումը, մարտական հանդերձանքի մաս կազմող պիտույքները, փրկարարական պարանների կիրառումը, մարտական բացազատումը: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ մարտական հանդերձանքի դասավորումն ու հագնումը, ✓ մարտական հանդերձանքի մաս կազմող պիտույքներ, ✓ անհատական պաշտպանության միջոցների անվտանգ շահագործում, ✓ տագնապի ժամանակ անձնակազմի հավաք ու մեկնում,

	✓ հրշեջ ավտոմեքենայի տեղադրումը ջրաղբյուրի վրա, ✓ հրշեջ սանդուղքների, փրկարարական պարանների կիրառում, ✓ մարտական բացազատման իրականացում, ✓ հրշեջ-կիրառական մարզաձևի վարժությունների կատարումն ըստ նորմատիվների: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, հրշեջ գույք-սարքավորումներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ գործնական աշխատանք՝ 26 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀՐՇԵՋ-ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԵՐԹԱՓՈԽԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-009
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել հերթափոխային ծառայության կազմակերպման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ՝ որից տեսական ուսուցում՝ 16 ժամ գործնական աշխատանք՝ 20 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) կազմակերպի շուրջօրյա հերթափոխային ծառայությունը, 2) կազմակերպի ու իրականացնի հրշեջ-փրկարարական ջոկատի հերթափոխի փոխարինումն ու ներքին վերակարգը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների

	բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Կազմակերպել շուրջօրյա հերթափոխային ծառայություն
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է կազմակերպում ջոկատի հերթափոխային ծառայությունը, 2) ճիշտ է կազմակերպում հրդեհաշիջման, փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքները, 3) ճիշտ է կազմակերպում հրդեհաշիջման, փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքների ավարտից հետո ավտոմեքենաների և տեխնիկայի մարտական հաշվարկի դնելը, 4) ճիշտ է կազմակերպում ջոկատի օրակարգով նախատեսված միջոցառումները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի ջոկատի հերթափոխային ծառայության, հրդեհաշիջման, փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքների ավարտից հետո ավտոմեքենաների և տեխնիկայի մարտական հաշվարկի դրման կազմակերպումը: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ ջոկատի հերթափոխային ծառայության կազմակերպում, ✓ հրդեհաշիջման, փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքների կազմակերպում, ✓ հրդեհաշիջման, փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքների ավարտից հետո ավտոմեքենաների և տեխնիկայի մարտական հաշվարկի դնելը, ✓ ջոկատի օրակարգով նախատեսված միջոցառումների կազմակերպում: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ

Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմակերպել և իրականացնել հրշեջ-փրկարարական ջոկատի հերթափոխի փոխարինումն ու ներքին վերակարգը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է կազմակերպում ջոկատի խմբերի հերթափոխերի, հրշեջ-փրկարարական ավտոմեքենաների, տեխնիկայի, գույք-սարքավորումների, ծառայողական փաստաթղթերի, ծառայողական սենյակների ընդունում-հանձնումը, 2) ճիշտ է գնահատում հերթափոխը հանձնող հերթապահ խմբի հերթապահության ընթացքում կատարած աշխատանքները, 3) ճիշտ է իրականացնում հրշեջ-փրկարարական ջոկատի ներքին վերակարգի ծառայությունը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կհանձնարարվի իրականացնել խմբերի հերթափոխերի, հրշեջ-փրկարարական ավտոմեքենաների, տեխնիկայի, գույք-սարքավորումների, ծառայողական փաստաթղթերի, ծառայողական սենյակների ընդունում-հանձնումը: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ ջոկատի խմբերի հերթափոխերի, հրշեջ-փրկարարական ավտոմեքենաների, տեխնիկայի, գույք-սարքավորումների, ծառայողական փաստաթղթերի, ծառայողական սենյակների ընդունում-հանձնում, ✓ հերթափոխը հանձնող հերթապահ խմբի հերթապահության ընթացքում կատարած աշխատանքների գնահատում, ✓ հրշեջ-փրկարարական ջոկատի ներքին վերակարգի ծառայության իրականացում: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն և տեխնիկա. տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԿԱՊԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՀՐՇԵՋ-ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-010
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում ռադիոկապի միջոցների սպասարկման և կիրառման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից տեսական ուսուցում՝6 ժամ գործնական աշխատանք՝30 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ՀՊՄ-5-20-001 «էլեկտրատեխնիկան հրշեջ - փրկարարական աշխատանքներում» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) սպասարկի ռադիոկապի միջոցները, 2) կիրառի ռադիոկապի միջոցները հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Սպասարկել ռադիոկապի միջոցները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում կիրառվող կապի համակարգը, 2) ճիշտ է տարբերակում հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում ռադիոկապի տեսակները, 3) ճիշտ է ներկայացնում հրշեջ-փրկարարական ջոկատներում կիրառվող ռադիոկայանների տեսակները, 4) ճիշտ է սպասարկում ռադիոկապի միջոցները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում կիրառվող կապի համակարգի, ռադիոկապի և հրշեջ-փրկարարական ջոկատներում կիրառվող ռադիոկայանների տեսակների վերաբերյալ: Ուսանողին կհաձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի միջոցով կստուգվեն ռադիոկապի միջոցների

	սպասարկման աշխատանքների կատարման կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ կապի համակարգ, ✓ ռադիոկապի տեսակներ, ✓ ռադիոկապի միջոցներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, սլայդներ, ուսումնական տեսանյութեր, հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում կիրառվող ռադիոկապի միջոցներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Կիրառել ռադիոկապի միջոցները հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է կիրառում ռադիոկապի միջոցները հրշեջ-փրկարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ, 2) ճիշտ է օգտվում ռադիոկապից և պահպանում կապի վարման կանոնները, 3) ճիշտ է ընդունում ռադիոկապով ստացվող հաղորդումները, 4) ճիշտ է գրանցում և փոխանցում ռադիոկապով ստացվող հաղորդումները, 5) ճիշտ է հաստատում կապը հրշեջ-փրկարարական աշխատանքների ղեկավարի, կապի կենտրոնի ու ռադիոկապից օգտվելու իրավունք ունեցող ռադիոբաժանորդների հետ, 6) պահպանում է ռադիոկայանների շահագործման անվտանգության կանոնների պահանջները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական աշխատանքների և իրավիճակային խաղերի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի միջոցով կստուգվեն ռադիոկապի միջոցների կիրառման, կապի վարման կանոնների պահպանման, ստացվող հաղորդումների ընդունման, գրանցման և

	փոխանցման կարողությունները: Ուսանողին կառաջադրվեն իրավիճակային խաղեր՝ հրշեջ-փրկարարական աշխատանքների ղեկավարի, կապի կենտրոնի ու ռադիոկապից օգտվելու իրավունք ունեցող ռադիոբաժանորդների հետ կապի հաստատման վերաբերյալ: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր (մասնավորապես՝ հարց ու պատասխանը), նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ կապի վարման կանոններ, ✓ ռադիոկապի միջոցներ, ✓ ռադիոկապով ստացվող հաղորդումներ, ✓ ռադիոկայանների շահագործման անվտանգության կանոնների պահանջներ: Արդյունիքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ընդհանուր առմամբ ճիշտ է կատարում հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, սլայդներ, ուսումնական տեսանյութեր, հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում կիրառվող ռադիոկապի միջոցներ, մշակված իրավիճակային խաղեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 16 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀՐՇԵՋ-ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ՇՆՉԱՌՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՈՉ ՊԻՏԱՆԻ ՄԻՋԱՎԱՅՐՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-011
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում հրշեջ-փրկարարական աշխատանքների կատարման վերաբերյալ կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	48 ժամ՝ որից տեսական ուսուցում ՝ 20 ժամ

	գործնական աշխատանք՝ 28 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ՀՊՄ-5-20-002 «Մասնագիտական քիմիայի հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) իրականացնի նախապատրաստական աշխատանքները շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում, 2) իրականացնի աշխատանքներ շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Իրականացնել նախապատրաստական աշխատանքներ շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում այրման արգասիքներից ու թունավոր գազերից մարդու տեսողական ու շնչառական օրգանների պաշտպանության ձևերը, 2) ճիշտ է ներկայացնում շնչառական ապարատների նշանակությունը, կառուցվածքը, աշխատանքի սկզբունքները, 3) ճիշտ է իրականացնում շնչառական ապարատների մարտական ստուգումները, 4) ճիշտ է նախապատրաստում շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում կիրառվող փրկարարական գործիքները, 5) ճիշտ է հաշվարկում սեղմված օդով աշխատող շնչառական ապարատների աշխատանքի ցուցանիշները, 6) ճիշտ է օգտագործում գազածխապաշտպան հրշեջ ավտոմեքենայի գույք -սարքավորումները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր այրման արգասիքներից ու թունավոր գազերից մարդու տեսողական ու շնչառական օրգանների պաշտպանության ձևերի, շնչառական ապարատների նշանակության, կառուցվածքի ու աշխատանքի սկզբունքների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվի կատարել շնչառական ապարատների մարտական ստուգումներ, ցուցադրել և նախապատրաստել շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում կիրառվող փրկարարական գործիքները:

	Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ այրման արգասիքներից ու թունավոր գազերից մարդու տեսողական ու շնչառական օրգանների պաշտպանության ձևերը, ✓ շնչառական ապարատների նշանակություն, կառուցվածք, աշխատանքի սկզբունքները, ✓ շնչառական ապարատների մարտական ստուգումները, շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում կիրառվող փրկարարական գործիքներ, ✓ սեղմված օդով աշխատող շնչառական ապարատների աշխատանքի հաշվարկային ցուցանիշներ, ✓ գազածխապաշտպան հրշեջ ավտոմեքենայի գույք -սարքավորումներ: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին ու ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Իրականացնել աշխատանքներ շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է կատարում շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում հրշեջ-փրկարարական աշխատանքները՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները, 2) ճիշտ է իրականացում հետախուզությունը շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում, 3) ճիշտ է տեղաշարժվում շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում, 4) ճիշտ է կազմակերպում աշխատանքները շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում տարբեր ջերմաստիճանային պայմաններում, 5) ճիշտ է կազմակերպում գազածխապաշտպան օղակների աշխատանքները շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում, 6) ճիշտ է սպասարկում շնչառական ապարատները,

	7) ճիշտ է կազմակերպում կապը շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում, 8) ճիշտ է կազմակերպում մարդկանց ու նյութական արժեքների փրկումը շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրից, 9) ճիշտ է կազմակերպում անվտանգության անցագրային կետի աշխատանքները, 10) ճիշտ է կիրառում գազածխապաշտպան օղակի հրշեջ-փրկարարական գործիքները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքի միջոցով: ՈՒսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում հրշեջ-փրկարարական աշխատանքների, հետախուզության անցկացման, տեղաշարժման, գազածխապաշտպան օղակների աշխատանքների կազմակերպման, շնչառական ապարատների սպասարկման, կապի և անվտանգության անցագրային կետի աշխատանքների կազմակերպման, գազածխապաշտպան օղակի հրշեջ-փրկարարական գործիքների կիրառման կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներ, ✓ հետախուզությունը շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում, ✓ տեղաշարժը շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում, ✓ աշխատանքները շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում տարբեր ջերմաստիճանային պայմաններում, ✓ գազածխապաշտպան օղակների աշխատանքները շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում, ✓ շնչառական ապարատների սպասարկումը, կապը շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրում, ✓ մարդկանց ու նյութական արժեքների փրկումը շնչառության համար ոչ պիտանի միջավայրից, ✓ անվտանգության անցագրային կետի աշխատանքների կազմակերպում, գազածխապաշտպան օղակի հրշեջ-փրկարարական գործիքների կիրառում: Արդյունքի յուրացումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ

ռեսուրսները	է ունենալ համապատասխան մասնագիտական գրականություն, տեսաֆիլմեր, պաստառներ, սլայդներ, հրշեջ գույք-սարքավորումներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՔՐ ՄԵԽԱՆԻԶԱՑԻԱՅԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԵՎ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ -5-20-012
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցների և սարքավորումների կիրառման, աշխատանքների փաստացի իրավիճակներից բխող հնարավոր վտանգների և վթարների կանխման, փրկարարական աշխատանքների կազմակերպման և իրականացման վերաբերյալ կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	90 ժամ, որից տեսական ուսուցում՝ 36 ժամ գործնական աշխատանք՝ 54 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ՀՊՄ-5-20-001 «Էլեկտրատեխնիկան հրշեջ - փրկարարական աշխատանքներում» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) կիրառի փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցներ ու սարքավորումներ, 2) կանխի աշխատանքների փաստացի իրավիճակներից բխող հնարավոր վտանգներն ու վթարները՝ապահովելով անվտանգության կանոնները, 3) կազմակերպի և իրականացնի փրկարարական աշխատանքներ:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Կիրառել փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցներ ու սարքավորումներ

Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է դասակարգում փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցները, 2) ճիշտ է ներկայացնում փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիկական գործիքների նշանակությունը, տեսակները, հնարավորությունները, կիրառման ոլորտներն ու հիմնական տեխնիկական բնութագրերը, 3) ճիշտ է կատարում փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքները մեխանիկական գործիքներով, 4) ճիշտ է ներկայացնում փրկարարական աշխատանքներում կիրառվող էլեկտրական գործիքների, սարքավորումների նշանակությունը, տեսակներն ու հիմնական տեխնիկական բնութագրերը, 5) ճիշտ է կատարում փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքները էլեկտրական գործիքներով ու սարքավորումներով, 6) ճիշտ է ներկայացնում փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքներում կիրառվող ներքին այրման շարժիչով աշխատող գործիքների, սարքավորումների նշանակությունը, տեսակներն ու հիմնական տեխնիկական բնութագրերը, 7) ճիշտ է կատարում փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքները ներքին այրման շարժիչով աշխատող գործիքներով ու սարքավորումներով, 8) ճիշտ է ներկայացնում փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքներում կիրառվող օդաճնշակային գործիքների, սարքավորումների նշանակությունը, տեսակներն ու հիմնական տեխնիկական բնութագրերը, 9) ճիշտ է կատարում փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքները օդաճնշակային գործիքներով ու սարքավորումներով, 10) ճիշտ է ներկայացնում փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքներում կիրառվող հիդրավլիկ գործիքների, սարքավորումների նշանակությունը, տեսակներն ու հիմնական տեխնիկական բնութագրերը, 11) ճիշտ է կատարում փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքները հիդրավլիկ

	գործիքներով ու սարքավորումներով:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական հանձնարարությունների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցների դասակարգման, փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիկական գործիքների, էլեկտրական, ներքին այրման շարժիչով աշխատող, օդաճնշակային և հիդրավլիկ գործիքների, սարքավորումների նշանակության, տեսակների ու հիմնական տեխնիկական բնութագրերի վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի միջոցով կստուգվեն փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցների ու սարքավորումների աշխատանքային վիճակի բերման և կիրառման կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ մեխանիկական գործիքներ, ✓ էլեկտրական գործիքներ ու սարքավորումներ, ✓ ներքին այրման շարժիչով գործիքներ ու սարքավորումներ, ✓ օդաճնշակային գործիքներ ու սարքավորումներ, ✓ հիդրավլիկ գործիքներ ու սարքավորումներ: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, սլայդներ, ուսումնական տեսանյութեր, փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիկական գործիքներ, էլեկտրական, ներքին այրման շարժիչով աշխատող, օդաճնշակային և հիդրավլիկ գործիքներ ու սարքավորումներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 20 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Կանխել աշխատանքների փաստացի իրավիճակներից բխող հնարավոր վտանգներն ու վթարները՝

	ապահովելով անվտանգության կանոնները
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում արտակարգ իրավիճակների վայրում աշխատանքային առանձնահատուկ պայմաններից բխող հնարավոր վտանգներն ու վթարները, 2) ճիշտ է ներկայացնում արտակարգ իրավիճակների վայրում փրկարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ առաջացող հնարավոր վտանգների և վթարների կանխման անվտանգության կանոնների պահանջները, 3) ճիշտ է ներկայացնում և կատարում արտակարգ իրավիճակների վայրում փոքր մեխանիզացիայի միջոցներին և սարքավորումներին ներկայացվող անվտանգության պահանջները, 4) ճիշտ է բացատրում և կատարում փոքր մեխանիզացիայի միջոցների և սարքավորումների շահագործման անվտանգության կանոնների պահանջները, 5) ճիշտ է ներկայացնում և կատարում փոքր մեխանիզացիայի միջոցներով ու սարքավորումներով աշխատանքների կատարման հրդեհային անվտանգության կանոնների պահանջները, 6) ճիշտ է ներկայացնում և կատարում փոքր մեխանիզացիայի միջոցներով ու սարքավորումներով աշխատանքների կատարման էլեկտրաանվտանգության կանոնների պահանջները, 7) ճիշտ է ներկայացնում գազաֆիկացված տարածքներում փոքր մեխանիզացիայի միջոցներով ու սարքավորումներով աշխատանքների կատարման անվտանգության կանոնների պահանջները, 8) ճիշտ է ներկայացնում ու գնահատում անվտանգության կանոնների խախտման հետևանքները, պատասխանատվությունը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր արտակարգ իրավիճակների վայրում աշխատանքային առանձնահատուկ պայմաններից բխող հնարավոր վտանգների ու վթարների, փրկարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ առաջացող հնարավոր վտանգների և վթարների կանխման անվտանգության կանոնների պահանջների վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքով կհանձնարարվի կատարել գազաֆիկացված տարածքներում փոքր մեխանիզացիայի միջոցներով ու սարքավորումներով աշխատանքներ պահպանելով

	անվտանգության կանոնների պահանջները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ փրկարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ առաջացող հնարավոր վտանգներ և վթարներ, ✓ անվտանգության կանոնների պահանջներ: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական և մեթոդական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, իրավիճակային խնդիրներ, սլայդներ, ուսումնական տեսանյութեր, փոքր մեխանիզացիայի միջոցներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 16 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Կազմակերպել և իրականացնել փրկարարական աշխատանքներ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ընտրում արտակարգ իրավիճակների վայրում, ըստ առաջացած իրավիճակի, փոքր մեխանիզացիայի միջոցներն ու սարքավորումները, 2) ճիշտ է բաշխում արտակարգ իրավիճակների վայրում անհրաժեշտ ուժերն ու միջոցները, 3) ճիշտ է կազմակերպում և իրականացնում արտակարգ իրավիճակների վայրում փրկարարական աշխատանքները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվեն թեստային առաջադրանքներ արտակարգ իրավիճակների վայրում, ըստ առաջացած իրավիճակի, փոքր մեխանիզացիայի միջոցների ու սարքավորումների ճիշտ ընտրության վերաբերյալ: Ուսանողին կհաձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի միջոցով կստուգվեն պայմանական արտակարգ իրավիճակների վայրում անհրաժեշտ ուժերի ու միջոցների բաշխման և փրկարարական աշխատանքների կազմակերպման և իրականացման կարողությունները:

	Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ փրկարարական աշխատանքների կազմակերպում, ✓ փրկարարական աշխատանքների իրականացում: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, սլայդներ, ուսումնական տեսանյութեր, փրկարարական և վթարավերականգնողական աշխատանքներում կիրառվող փոքր մեխանիզացիայի միջոցները, թեստեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 18 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-013
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել արտակարգ իրավիճակի վայրի հետախուզության եղանակների ու ձևերի, լեռնափրկարարական ու բարձրությունների վրա իրականացվող փրկարարական, որոնողափրկարարական աշխատանքների կատարման վերաբերյալ կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ, որից տեսական ուսուցում՝ 30 ժամ գործնական աշխատանք՝ 42 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ՀՊՄ-5-20-001 «Էլեկտրատեխնիկան հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում», ՀՊՄ-5-20-003 «Արտակարգ իրավիճակների հիմունքներ», ՀՊՄ-5-20-004 «Այրման և պայթյունի պրոցես», ՀՊՄ-5-20-010 «Կապի կազմակերպումը հրշեջ-փրկարարական աշխատանքներում», ՀՊՄ-5-20-012 «Փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցների և սարքավորումների օգտագործման հմտություններ» մոդուլները:
Ուսումնառության	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝

արդյունքները	1) իրականացնի արտակարգ իրավիճակի վայրի հետախուզություն, 2) կատարի լեռնափրկարարական աշխատանքներ, 3) իրականացնի բարձրությունների վրա փրկարարական աշխատանքներ, 4) իրականացնի ճանապարհատրանսպորտային պատահարների դեպքում փրկարարական աշխատանքներ, իրականացնել որոնողափրկարարական աշխատանքներ:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒսումնառության արդյունք 1	Իրականացնել արտակարգ իրավիճակի վայրի հետախուզություն
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում արտակարգ իրավիճակի վայրի հետախուզության նպատակը, 2) ճիշտ է ներկայացնում արտակարգ իրավիճակի վայրի հետախուզության ձևերը, 3) ճիշտ է կատարում արտակարգ իրավիճակի վայրի ֆիզիկական հետախուզությունը, 4) ճիշտ է կատարում արտակարգ իրավիճակի վայրի տեխնիկական հետախուզությունը, 5) ճիշտ է զեկուցում հետախուզության տվյալները և արդյունքները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր արտակարգ իրավիճակի վայրի հետախուզության նպատակի և ձևերի վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի միջոցով կստուգվեն արտակարգ իրավիճակի վայրի ֆիզիկական, տեխնիկական հետախուզություն կատարելու և հետախուզության տվյալների և արդյունքների զեկուցման կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ արտակարգ իրավիճակի վայրի հետախուզություն, ✓ հետախուզության տվյալների և արդյունքների զեկուցում: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է

ռեսուրսները	ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, ուսումնական տեսանյութեր, քարտեզներ, պլանշետ, ռադիոկապի միջոցներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Կատարել լեռնափրկարարական աշխատանքներ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում լեռներին բնորոշ վտանգները, 2) ճիշտ է կիրառում լեռնափրկարարական գույք-սարքավորումները, 3) ճիշտ է իրականացնում լեռնափրկարարական աշխատանքները լեռնային տարբեր լանդշաֆտներում ու տարբեր եղանակային պայմաններում, 4) ճիշտ է տեղաշարժվում լեռնային տարբեր լանդշաֆտներով, 5) ճիշտ է ներկայացնում երկարատև անցումների և բարդ տեղամասերի հաղթահարման ռեժիմի պահպանումը: 6) ճիշտ է կատարում լեռնային տարբեր լանդշաֆտներում ու ժայռերում տուժածներին անհետաձգելի օգնության ցուցաբերումն ու տեղափոխումը, 7) ճիշտ է կատարում ձնահյուսերում հայտնված տուժածների որոնողափրկարարական աշխատանքները, 8) ճիշտ է իրակացնում որոնողափրկարարական աշխատանքներ քարանձավներում, ստորգետնյա տարածքներում, 9) ճիշտ է կատարում լեռնափրկարարական աշխատանքները՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր լեռներին բնորոշ վտանգների, երկարատև անցումների և բարդ տեղամասերի հաղթահարման ռեժիմի պահպանման և լեռնափրկարարական աշխատանքների ժամանակ անվտանգության կանոնների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի միջոցով կստուգվեն լեռնափրկարարական գույք-սարքավորումների կիրառումը, լեռնային տարբեր լանդշաֆտներով տեղաշարժվելու, լեռնային տարբեր լանդշաֆտներում ու ժայռերում տուժածներին

	անհետաձգելի օգնության ցուցաբերելու և տեղափոխելու կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ լեռներին բնորոշ վտանգներ, ✓ ձնահյուսեր, ✓ քարանձավներ, ✓ ստորգետնյա տարածքներ: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, ուսումնական տեսանյութեր, լեռնափրկարարական գույք, տուժածներին անհետաձգելի օգնության ցուցաբերման ու տեղափոխման միջոցներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Իրականացնել բարձրությունների վրա փրկարարական աշխատանքներ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է կիրառում փրկարարական պարանները, սարքերը և անվտանգության համակարգերը, 2) ճիշտ է կատարում փրկարարական աշխատանքները 1.3 մ մինչև 5 մ բարձրության վրա՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները, 3) ճիշտ է կատարում փրկարարական աշխատանքները 5մ և ավելի բարձրության վրա (վերնաշխատ պայմաններում)՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները, 4) ճիշտ է կիրառում կոլեկտիվ և անհատական պաշտպանության միջոցները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի միջոցով կստուգվեն փրկարարական պարանների, սարքերի և անվտանգության համակարգերի, կոլեկտիվ և անհատական պաշտպանության միջոցների

	կիրառման, բարձրությունների վրա փրկարարական աշխատանքների անվտանգ կատարման կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ բարձրությունների վրա փրկարարական աշխատանքներ, ✓ փրկարարական պարաններ, ✓ փրկարարական սարքեր և անվտանգության համակարգեր, ✓ փրկարարական կոլեկտիվ և անհատական պաշտպանության միջոցներ: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, ուսումնական տեսանյութեր, փրկարարական պարաններ, սարքեր և անվտանգության համակարգեր, կոլեկտիվ և անհատական պաշտպանության միջոցներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 4	Իրականացնել ճանապարհատրանսպորտային պատահարների դեպքում փրկարարական աշխատանքներ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում Ճանապարհատրանսպորտային պատահարի դեպքում փրկարարական աշխատանքների անցկացման հիմնական սկզբունքները, 2) ճիշտ է գնահատում առաջացած իրավիճակը, ապահովում աշխատանքի անվտանգ կատարման պայմանները, 3) ճիշտ է սահմանազատում փրկարարական աշխատանքների տարածքը, 4) ճիշտ է կիրառում փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցները, 5) ճիշտ է կատարում վթարված տրանսպորտային միջոցներից տուժածների դուրս բերումը, 6) ճիշտ է ներկայացնում ճանապարհատրանսպորտային պատահարի ժամանակ վթարափրկարարական

	աշխատանքները հրդեհի, պայթյունի, քիմիական աղտոտվածության դեպքում, 7) ճիշտ է ներկայացնում ճանապարհատրանսպորտային պատահարի ժամանակ վթարափրկարարական աշխատանքները տեղանքի և կլիմայական բարդ պայմաններում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր Ճանապարհատրանսպորտային պատահարի դեպքում փրկարարական աշխատանքների անցկացման հիմնական սկզբունքների, վթարափրկարարական աշխատանքների (հրդեհի, պայթյունի, քիմիական աղտոտվածության դեպքում, տեղանքի և կլիմայական բարդ պայմաններում) վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն պայմանական Ճանապարհատրանսպորտային պատահարից առաջացած իրավիճակի գնահատման, աշխատանքի անվտանգ կատարման ապահովման, փրկարարական աշխատանքների տարածքի սահմանազատման, փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցների կիրառման, վթարված տրանսպորտային միջոցներից տուժածների դուրս բերման կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ Ճանապարհատրանսպորտային պատահար, ✓ ճանապարհատրանսպորտային պատահարի ժամանակ փրկարարական, վթարափրկարարական աշխատանքներ: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, ուսումնական տեսանյութեր, սահմանազատման և փրկարարական փոքր մեխանիզացիայի միջոցները, պատգարակ, կրակմարիչ, անհատական պաշտպանական միջոցներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ

Ուսումնառության արդյունք 5	Իրականացնել որոնողափրկարարական աշխատանքներ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում որոնողափրկարարական աշխատանքները, 2) ճիշտ է տարբերակում որոնողափրկարարական տեխնիկական սարքավորումները, 3) ճիշտ է կատարում որոնողափրկարարական աշխատանքները համապատասխան տեխնիկական սարքավորումներով՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները, 4) ճիշտ է ներկայացնում որոնողափրկարարական աշխատանքների միջազգային համագործակցության չափանիշները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր որոնողափրկարարական աշխատանքների, որոնողափրկարարական տեխնիկական սարքավորումների, որոնողափրկարարական աշխատանքների միջազգային համագործակցության չափանիշների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ պայմանական փլատակներում կստուգվեն համապատասխան տեխնիկական սարքավորումներով որոնողափրկարարական աշխատանքների կատարման կարողությունները: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ որոնողափրկարարական աշխատանքներ, ✓ որոնողափրկարարական աշխատանքների միջազգային համագործակցություն: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, սլայդներ, տեսաֆիլմեր, ուսումնական տեսանյութեր, պլանշետ, ռադիոկապի միջոցներ, որոնողափրկարարական տեխնիկական սարքավորումներ:
Ուսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀՐՇԵՋ-ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՄ ԱՌԱՋԻՆ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱԲԵՐՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ-5-20-014
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել մարդու օրգան համակարգերի կառուցվածքի, ֆունկցիաների վերաբերյալ գիտելիքներ, ինչպես նաև հրշեջ փրկարարական աշխատանքներում առաջին օգնություն ցուցաբերելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	90 ժամ, որից տեսական ուսուցում՝ 40 ժամ գործնական աշխատանք՝ 50 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի մարդու օրգան համակարգերի կառուցվածքն ու ֆունկցիաները, 2) գնահատի տուժածի (տուժածների) վիճակը, ներկայացնի ցուցաբերվող առաջին օգնությունը, 3) ցուցաբերի առաջին օգնություն արյունահոսության դեպքում, 4) ցուցաբերի առաջին օգնություն վնասվածքների և վերքերի դեպքում, 5) ցուցաբերելի առաջին օգնություն ջերմային ախտահարումների, այրվածքների և ցրտահարման դեպքում, 6) ցուցաբերի առաջին օգնություն սահմանային վիճակների դեպքում, 7) ցուցաբերի առաջին օգնություն շնչառության խաթարումների և սրտի կանգի դեպքում, 8) ցուցաբերի առաջին օգնություն հոդախախտումների և կոտրվածքների դեպքում, 9) ցուցաբերի առաջին օգնություն խայթոցների և կծածների դեպքում, 10) կատարի տուժածի (տուժածների) շտապ դուրս բերում, պատգարակում և տեղափոխում:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել մարդու օրգան համակարգերի կառուցվածքն ու ֆունկցիաները

Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում շնչառական համակարգի կառուցվածքն ու ֆունկցիան, 2) ճիշտ է ներկայացնում սրտանոթային համակարգի կառուցվածքն ու ֆունկցիան, 3) ճիշտ է ներկայացնում ոսկրամկանային համակարգի կառուցվածքն ու ֆունկցիան, 4) ճիշտ է ներկայացնում ծածկույթային համակարգի կառուցվածքն ու ֆունկցիան, 5) ճիշտ է ներկայացնում մարսողական համակարգի կառուցվածքն ու ֆունկցիան, 6) ճիշտ է ներկայացնում ներզատիչ և միզասեռական համակարգերի կառուցվածքն ու ֆունկցիան, 7) ճիշտ է ներկայացնում ավշային համակարգի կառուցվածքն ու ֆունկցիան, 8) ճիշտ է ներկայացնում արյան բաղադրությունն ու ֆունկցիան, 9) ճիշտ է ներկայացնում նյարդային համակարգի կառուցվածքն ու ֆունկցիան:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումը իրականացվում են թեստի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կառաջադրվեն թեստային առաջադրանքներ շնչառական, սրտանոթային, ոսկրամկանային, ծածկույթային, մարսողական, ներզատիչ և միզասեռական, ավշային, նյարդային համակարգերի կառուցվածքի և ֆունկցիայի նաև արյան բաղադրության ու ֆունկցիայի վերաբերյալ: ՈՒսանողին կհանձնարարվի դիտողական պարագաների վրա ցուցադրել մարդու օրգան համակարգերի տեղադրությունը և կառուցվածքը: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ մարդու օրգան համակարգեր, ✓ ավշային համակարգ, ✓ արյան բաղադրություն, ✓ նյարդային համակարգ: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, հարթաքանդակ, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն:

Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Գնահատել տուժածի (տուժածների) վիճակը, ներկայացնել ցուցաբերվող առաջին օգնությունը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում առաջին օգնության միջոցները, դրանց օգտագործման ոլորտները և ձևերը, 2) ճիշտ է ներկայացնում առաջին օգնության ցուցաբերումը տարբեր վնասվածքների և ախտահարումների դեպքում, 3) ճիշտ է ներկայացնում առաջին օգնությունն ըստ տուժածի վիճակի, վնասվածքի և ախտահարման, 4) ճիշտ է իրականացնում տուժածի (տուժածների) առաջնային և երկրորդային զննումը, 5) ճիշտ է գնահատում տուժածի (տուժածների) վիճակը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր առաջին օգնության միջոցների, դրանց օգտագործման ոլորտների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն տուժածի (տուժածների) տարբեր վնասվածքների և ախտահարումների՝ ըստ տուժածի վիճակի, վնասվածքի, առաջին օգնության ցուցաբերման, տուժածի (տուժածների) առաջնային և երկրորդային զննման, տուժածի (տուժածների) վիճակի գնահատման կարողությունները: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ տուժածի (տուժածների) առաջնային և երկրորդային զննում, ✓ տուժածի (տուժածների) վիճակի գնահատում: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, մանեկեն, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական

	տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 3	Ցուցաբերել առաջին օգնություն արյունահոսության դեպքում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում արյունահոսության տեսակները, ձևերը, նշանները, պատճառները, հնարավոր վտանգը, 2) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը ներքին արյունահոսության դեպքում, 3) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը մազանոթային արյունահոսության դեպքում, 4) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը երակային արյունահոսության դեպքում, 5) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը զարկերակային արյունահոսության դեպքում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր արյունահոսության տեսակների, ձևերի, նշանների, պատճառների, հնարավոր վտանգի վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն ներքին, մազանոթային, երակային և զարկերակային արյունահոսության դեպքերում առաջին օգնության ցուցաբերման կարողությունները: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ ներքին արյունահոսություն, ✓ մազանոթային արյունահոսություն, ✓ երակային արյունահոսություն, ✓ զարկերակային արյունահոսություն: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է

	կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, մանեկեն, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 4	Ցուցաբերել առաջին օգնություն վնասվածքների և վերքերի դեպքում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում փափուկ հյուսվածքների վնասվածքների նշանները, հնարավոր վտանգները, 2) ճիշտ է ներկայացնում վերքերը, տեսակները, հնարավոր վտանգները, 3) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը փափուկ հյուսվածքների վնասվածքների դեպքում, 4) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը երկարատև ճնշման համախտանիշի (կրաշ-սինդրոմ) դեպքում, 5) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը վերքերի դեպքում, 6) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը թափանցող վերքերի (կրծքավանդակի և որովայնի) դեպքում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական հանձնարարությունների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր փափուկ հյուսվածքների վնասվածքների նշանների, վերքերի տեսակների, երկարատև ճնշման համախտանիշի (կրաշ-սինդրոմ), առաջացող հնարավոր վտանգների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն փափուկ հյուսվածքների վնասվածքների, երկարատև ճնշման համախտանիշի (կրաշ-սինդրոմ), վերքերի, թափանցող վերքերի (կրծքավանդակի և որովայնի) դեպքերում առաջին օգնության ցուցաբերման կարողությունները: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ վերքեր,

	✓ փափուկ հյուսվածքների վնասվածքներ, ✓ երկարատև ճնշման համախտանիշ (կրաշ-սինդրոմ), ✓ թափանցող վերքեր: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, մանեկեն, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 5	Ցուցաբերել առաջին օգնություն ջերմային ախտահարումների, այրվածքների և ցրտահարման դեպքում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում ջերմային ախտահարումների, այրվածքների և ցրտահարման պատճառները, կանխարգելումը, ախտանիշները, բարդությունները, 2) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը օրգանիզմի գերտաքացման և արևահարման դեպքում, 3) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը օրգանիզմի գերսառեցման դեպքում, 4) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը այրվածքների դեպքում, 5) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը ցրտահարման դեպքում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր ջերմային ախտահարումների, այրվածքների և ցրտահարման պատճառների, կանխարգելման, ախտանիշների, բարդությունների, առաջացող հնարավոր վտանգների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն գերտաքացման և արևահարման դեպքում, վերքերի, թափանցող վերքերի (կրծքավանդակի և որովայնի) դեպքերում առաջին օգնության ցուցաբերման կարողությունները:

	Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ գերտաքացում, ✓ գերսառեցում, ✓ այրվածքներ, ✓ ցրտահարում: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, մանեկեն, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 6	Ցուցաբերել առաջին օգնություն սահմանային վիճակների դեպքում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում թունավորումների նշաններն ըստ ծանրության աստիճանի, պատճառները, բարդությունները, 2) ճիշտ է ցուցաբերում գիտակցությունը կորցրածի առաջին օգնությունը, 3) ճիշտ է տարբերակում շոկի տեսակներն ու ցուցաբերում առաջին օգնություն, 4) ճիշտ է տարբերակում թունավորումների տեսակներն ու ցուցաբերում առաջին օգնություն, 5) ճիշտ է կատարում տուժածին կողքի ապահով դիրքի (ԿԱԴ) բերելը, 6) ճիշտ է կատարում տուժածի զննումը կյանքի նշանները որոշելու համար:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով:

	Ուսանողին կտրվեն հարցեր թունավորումների նշանների ըստ ծանրության աստիճանի, պատճառների, բարդությունների, թունավորումների տեսակների, գիտակցության կորուստի, շոկի տեսակների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն գիտակցությունը կորցրածի, շոկի, թունավորումների դեպքերում առաջին օգնության ցուցաբերման, տուժածին կողքի ապահով դիրքի (ԿԱԴ) բերման, կյանքի նշանները որոշելու համար զննման կարողությունները: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ գիտակցության կորուստ, ✓ շոկ, ✓ թունավորումներ, ✓ կողքի ապահով դիրք (ԿԱԴ): Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, մանեկեն, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 7	Ցուցաբերել առաջին օգնություն շնչառության խաթարումների և սրտի կանգի դեպքում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում շնչառության խաթարումները, սրտի և շնչառական օրգանների դադարի նշանները, վտանգը, 2) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը շնչառության խաթարումներով տուժածներին,

	3) ճիշտ է կատարում արհեստական շնչառություն, 4) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին անհետաձգելի օգնությունը սրտի և շնչառական օրգանների դադարի դեպքում, 5) ճիշտ է ցուցաբերում էլեկտրահարված տուժածի առաջին օգնությունը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր շնչառության խաթարումների, սրտի և շնչառական օրգանների դադարի նշանների, դրանց առաջացման պատճառների, վտանգի վերաբերյալ: Ուսանողին կհաձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն շնչառության խաթարումների, սրտի և շնչառական օրգանների դադարի և էլեկտրահարված տուժածի դեպքերում առաջին օգնության ցուցաբերման, արհեստական շնչառության կատարման կարողությունները: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ շնչառության խաթարումներ և սրտի կանգ, ✓ էլեկտրահարվածություն: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, մանեկեն, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 8	Ցուցաբերել առաջին օգնություն հոդախախտումների և կոտրվածքների դեպքում

Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում հոդախախտումները, կոտրվածքների ձևերը, առաջացման պատճառները, տեսակները, նշանները, վտանգը, 2) ճիշտ է կատարում հոդախախտումների և կոտրվածքների զննումն ըստ վնասվածքի տեղի և անշարժացումը, 3) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը հոդախախտումների դեպքում, 4) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը փակ կոտրվածքի դեպքում, 5) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը բաց կոտրվածքի դեպքում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: ՈՒսանողին կտրվեն հարցեր հոդախախտումների, կոտրվածքների ձևերի, առաջացման պատճառների, տեսակների, նշանների, վտանգի վերաբերյալ: Ուսանողին կհաձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն հոդախախտումների և կոտրվածքների զննման և անշարժացման կատարման, փակ և բաց կոտրվածքների դեքում առաջին օգնության ցուցաբերման կարողությունները: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ հոդախախտումներ, ✓ կոտրվածքներ: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, մանեկեն, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, բեկակալներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:
ՈՒսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 9	Ցուցաբերել առաջին օգնություն խայթոցների և կծածների դեպքում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է տարբերակում և ներկայացնում միջատների խայթոցների, սողունների և կենդանիների կծած վերքերի նշանները, տեսակները, վտանգը, 2) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը միջատների խայթոցների դեպքում, 3) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը սողունների կծելու դեպքում, 4) ճիշտ է ցուցաբերում առաջին օգնությունը կենդանիների կծելու դեպքում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվեն հարցեր միջատների խայթոցների, սողունների և կենդանիների կծած վերքերի նշանների, տեսակների, վտանգի վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն միջատների խայթոցների, սողունների և կենդանիների կծած վերքերի դեքում առաջին օգնության ցուցաբերման կարողությունները: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ խայթոցներ, ✓ կծած վերքեր: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, մանեկեն, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:

Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 10	Կատարել տուժածի (տուժածների) շտապ դուրս բերում, պատգարակում և տեղափոխում
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում տուժածի (տուժածների) շտապ դուրս բերումը, պատգարակով տեղափոխումը, 2) ճիշտ է կատարում վտանգավոր տարածքից տուժածի (տուժածների) շտապ դուրս բերումը, 3) ճիշտ է կատարում տուժածի պատգարակման ու տեղափոխման աշխատանքներն ըստ իրավիճակի և առկա վնասվածքների:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվեն գործնական առաջադրանքներ, որի ժամանակ կստուգվեն վտանգավոր տարածքից տուժածի (տուժածների) շտապ դուրս բերման, ըստ իրավիճակի և առկա վնասվածքների պատգարակման ու տեղափոխման կարողությունները: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Ծրագրային մանրամասներ՝ ✓ տուժածի (տուժածների) շտապ դուրս բերում, ✓ տուժածի (տուժածների) պատգարակում ու տեղափոխում: Արդյունքի գնահատումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ ցուցադրական նյութեր, պաստառներ, մանեկեն, մուլյաժներ, գունավոր ատլասներ, ուսումնական տեսաֆիլմեր և համապատասխան մեթոդական և տեղեկատու գրականություն, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, կոշտ և փափուկ պատգարակներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՁԵՌՆԵՐԵՑՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՊՄ -5-20-015
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել բիզնես գործունեություն իրականացնելու համար անհրաժեշտ գործնական հմտություններ: Դրանք ներառում են ինքնուրույն բիզնես կազմակերպելու և վարելու համար անհրաժեշտ գործողությունների իրականացման հմտություններ, որոնցում հաշվի է առնված ինչպես գործարար ոլորտին հատուկ սկզբունքները, այնպես էլ բիզնես գործունեությունը կարգավորող իրավական դաշտի առանձնահատկությունները
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ, որից տեսական ուսուցում՝ 22 ժամ գործնական աշխատանք՝ 50 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլի 1 և 2 ուսումնառության արդյունքներն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չէ: Մյուս ուսումնառության արդյունքների ուսումնասիրությունը նպատակահարմար է իրականացնել որոշակի մասնագիտական մոդուլներ յուրացնելուց հետո, որպեսզի դրանց գործնական ձեռքբերումները օգտագործվեն համապատասխան ծրագրեր մշակելու համար:
ՈՒսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի հիմնավորված բիզնես-գաղափարի ձևավորման գործընթացը 2) ներկայացնի կազմակերպության ստեղծման և գրանցման կարգը, կառավարման գործընթացը 3) կատարի շուկայի հետազոտման և գնահատման գործողություններ 4) բնութագրի կազմակերպության ռեսուրսները և գնահատի օգտագործման արդյունավետությունը 5) կատարի ծախսերի հաշվարկ, ձևավորի ապրանքի /ծառայության/ գինը 6) մշակի բիզնես պլան և գործողությունների ծրագիր 7) հաշվի հարկեր, տուրքեր, կազմի ֆինանսական հաշվետվություններ
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների

	բավարար մակարդակի ապահովումն է
ՈՒսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հիմնավորված բիզնես-գաղափարի ձևավորման գործընթացը
Կատարման չափանիշներ	1) բիզնես-գործունեության էությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 2) բիզնես-գործունեության տեսլականը, նպատակը և ռազմավարությունը ճիշտ է սահմանում, 3) բիզնես-գործունեության համար նախընտրելի անձնային հատկանիշների կարևորությունը հիմնավորում է, 4) բիզնես-գործունեության համար սեփական հնարավորությունների գնահատումը ճիշտ է, 5) բիզնես-գաղափարի էությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 6) բիզնես-գաղափարի ձևավորման գործընթացի բաղադրիչների իմաստը ճիշտ է մեկնաբանում, 7) ըստ իրավիճակների հիմնավորում է ձևավորված բիզնես-գաղափարները, 8) բիզնես-գաղափարի տարբերակի գնահատումը ճիշտ է:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է խմբային քննարկումների և անհատական գործնական առաջադրանքների հիման վրա: Քննարկումների ընթացքում բացահայտվում է բիզնես-գաղափարի և բիզնես-գործունեության հիմնական հասկացությունների վերաբերյալ ուսանողների յուրացրած գիտելիքների մակարդակը, իսկ գործնական հանձնարարությունների միջոցով նրանք ըստ իրավիճակի ներկայացնում և հիմնավորում են կոնկրետ բիզնես-գաղափար, որոշակիացնում են իրենց նախընտրած գործունեության տեսակը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Բիզնես-գաղափարը որպես բիզնես-գործունեության մեկնակետ, դրա ձևավորման նախադրյալները: Բիզնես-գաղափարի իրատեսությունը հիմնավորող ցուցիչները: Օրենսդրական դաշտի պահանջները հաշվի առնելու կարևորությունը: Գործարար միջավայրի օբյեկտիվ գնահատման կարևորությունը և մոտեցումները: Սեփական գործարար հնարավորությունների բացահայտումը և անաչառության կարևորությունը: Բիզնես-գործունեության համար նախընտրելի ոլորտի ընտրությունը: Տեսլականի, նպատակի և ռազմավարության հստակ և հիմնավորված ձևակերպումը: Վերջնական բիզնես-գաղափարի գնահատումը: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե քննարկումների ընթացքում ուսանողը ցուցաբերում է

	հիմնավորված եզրահանգումներ անելու ունակություն, իսկ գործնական առաջադրանքների ընթացքում ներկայացնում է տվյալ իրավիճակում առավել նախընտրելի ու հիմնավորված լուծումներ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Պարապմունքների անհրաժեշտ փուլերում անհրաժեշտ է կիրառել մտագրոհի տեխնիկան՝ հետագա քննարկման ուղղությունները ձևավորելու համար: Անհրաժեշտ է ունենալ ֆլիպչարտ, գունավոր թղթեր, ամրակներ, տարբեր գույնի մարկերներ, ուսուցողական իրավիճակների նկարագրեր, բիզնես-գաղափարների հաջողված օրինակներ, տեսլականի, նպատակի և ռազմավարության ուսուցողական ձևակերպումներ՝ նաև ոչ հստակ ձևակերպված:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել կազմակերպության ստեղծման և գրանցման կարգը, կառավարման գործընթացը
Կատարման չափանիշներ	1) կազմակերպության կազմակերպչա-իրավական ձևերի բնութագիրը ճիշտ է, 2) կազմակերպության աշխատանքը կարգավորող իրավական ակտերի պահանջների ընկալումը ճիշտ է, 3) կազմակերպության ստեղծման քայլերի հաջորդականությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 4) կազմակերպության ստեղծման համար պահանջվող փաստաթղթերի ձևավորումը ճիշտ է, 5) կազմակերպության կառավարման անհրաժեշտությունը և խնդիրները ճիշտ է մեկնաբանում, 6) կառավարման ֆունկցիաների բնութագրերը ճիշտ է, 7) կառավարման ոճերի բնութագրերը ճիշտ է, 8) կառավարման ֆունկցիոնալ բաժինների ձևավորման մոտեցումները ճիշտ է, 9) աշխատատեղերի ձևավորման և պարտականությունների բաշխման մոտեցումները հիմնավոր է, 10) աշխատողների ընտրության կարգը հիմնավոր է, 11) կազմակերպության կառավարմանն առընչվող փաստաթղթերի ձևավորումը ամբողջական և հիմնավոր է, 12) կնքվելիք պայմանագրերի կազմը և բովանդակությունը իրավաբանորեն ճիշտ է, 13) կառավարման արդյունավետության գնահատման մոտեցումները հիմնավոր է:

Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է թեստային առաջադրանքների և գործնական հանձնարարականների հիման վրա: Թեստերի միջոցով ստուգվում է տարբեր կազմակերպչա-իրավական ձև ունեցող կազմակերպությունների, դրանց կառավարման առանձնահատկությունների վերաբերյալ ուսանողի գիտելիքները, իսկ գործնական հանձնարարությունների միջոցով ուսանողը պետք է տրված պայմաններին համապատասխան կազմի տարբեր փաստաթղթեր: Գործնական հանձնարարությունները նպատակահարմար է առաջադրել ըստ ուսուցման փուլերի: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Կազմակերպության հասկացությունը և բնութագիրը: Կազմակերպությունների տիպերը, դրանց բնութագրիչ առանձնահատկությունները: Կազմակերպությունների ստեղծման ու գրանցման կարգը: Գործընթացի օրենսդրական կարգավորումը: Կազմակերպության կանոնադրությունը: Կազմակերպության կառավարման խնդիրները, ֆունկցիաները: Կառավարման ոճերը, դրանց առանձնահատուկ գծերը: Կառավարման ապարատի կառուցվածքը, ստորաբաժանումները: Կառավարման բաժինների առանձնացման սկզբունքները: Աշխատանքի բաժանման անհրաժեշտությունը, աշխատատեղերի ձևավորման մոտեցումները տարբեր մեծության կազմակերպություններում: Կազմակերպության փաստաթղթային տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը, փաստաթղթերի ձևավորման կարգը: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե թեստային առաջադրանքները կատարվում է հիմնականում ճիշտ, ոչ էական թերություններով, իսկ գործնական առաջադրանքները տրված պայմաններին համապատասխան կատարվում է ճիշտ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: ՈՒսուցման ընթացքում անհրաժեշտ է կիրառել առանձին իրավիճակների խմբային քննարկումներ: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական ու ցուցադրական նյութեր, տարբեր փաստաթղթերի նմուշներ, առանձին կազմակերպություններում աշխատանքի բաժանման, աշխատողների ֆունկցիաների սահմանման օրինակներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ

Ուսումնառության արդյունք 3	Կատարել շուկայի հետազոտման և գնահատման գործողություններ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է մեկնաբանում «շուկա» հասկացությունը, 2) շուկայի հետազոտման անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 3) շուկայի հետազոտման հիմնական ուղղությունները բացահայտում է, 4) շուկայի հետազոտման գործընթացի փուլերը ճիշտ է բնութագրում, 5) ըստ փուլերի շուկայի հետազոտման մեթոդների ընտրությունը հիմնավոր է, 6) շուկայական պահանջարկի ծավալի բացահայտման մոտեցումները ճիշտ է, 7) շուկայի վրա ազդող գործոնների և գնորդի վարքագծի գնահատումը ճիշտ է, 8) շուկայական մրցակցության գնահատումը հիմնավոր է, 9) շուկայի հատվածավորումը իրատեսական է, 10) մարքեթինգի գաղափարների /4P և 7P/ նշանակությունը ճիշտ է բացահայտում, 11) մարքեթինգային ռազմավարության մշակման մոտեցումները հիմնավորված է:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է թեստային առաջադրանքների, խմբային քննարկումների և գործնական հանձնարարությունների հիման վրա: Թեստերի միջոցով ստուգվելու է շուկայի վերաբերյալ հիմնական հասկացությունների ճիշտ ընկալման ուսանողի կարողությունը, իսկ գործնական առաջադրանքների միջոցով նա կատարելու է իրավիճակին համապատասխան եզրահանգումներ /հնարավորության դեպքում կարող են օգտագործվել նաև ուսանողների ինքնուրույն դիտարկումների ու հետազոտությունների արդյունքները/: Արդյունքները անհրաժեշտ է քննարկել խմբում: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Շուկայի բնութագիրը: Շուկայի հետազոտության անհրաժեշտությունը և հիմնական ուղղությունները: Շուկայի հետազոտության գործընթացը: Շուկայական պահանջարկի գնահատումը: Շուկայի վրա ազդող գործոնները, գնորդի վարքագիծը: Մրցակցություն, դրա գնահատումը: Շուկայի հատվածավորումը: Մարքեթինգի 4 և 7 P-երը: Մարքեթինգային ռազմավարության էությունը և մշակման կարևորությունը: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը թեստային և գործնական առաջադրանքները

	ընդհանուր առմամբ ճիշտ է կատարում, իսկ խմբային քննարկումների ընթացքում ցուցաբերում է իրավիճակին հիմնավորված արձագանքելու ունակություններ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Ամբողջ ուսուցման ընթացքում ըստ իրավիճակների անհրաժեշտ է կիրառել մտագրոհի տեխնիկան: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, շուկայական իրավիճակների նկարագրեր, տիպական իրավիճակներում առավել հիմնավորված լուծումների օրինակներ, գործնական կիրառություն ունեցող փաստաթղթերի նմուշներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Բնութագրել կազմակերպության ռեսուրսները և գնահատել օգտագործման արդյունավետությունը
Կատարման չափանիշներ	1) կազմակերպության ռեսուրսների կազմը և կառուցվածքը ճիշտ է բացահայտում, 2) կազմակերպության ռեսուրսների խմբերի միջև օպտիմալ հարաբերակցության ապահովման անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 3) նյութական ռեսուրսների խմբերի տնտեսագիտական բնութագրերը ճիշտ է, 4) աշխատանքային ռեսուրսների բնութագիրը և դրանց առընչվող ցուցանիշների մեկնաբանությունը ճիշտ է, 5) աշխատանքի տեխնիկական նորմավորման էությունը ճիշտ է բացատրում, նորմաների մեծության ձևավորման մեխանիզմը ճիշտ է ներկայացնում, 6) ֆինանսական ռեսուրսների հետ կապված հասկացությունների բացատրությունը ճիշտ է, 7) ֆինանսական ռեսուրսների համալրման աղբյուրների առանձնահատկությունները ճիշտ է մեկնաբանում, 8) ռեսուրսների պահանջվելիք մեծության հաշվարկման մոտեցումները հիմնավոր է, 9) հիմնական կապիտալի առանձին խմբերի օգտագործման արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը և արդյունքների գնահատումը ճիշտ է, 10) շրջանառու կապիտալի օգտագործման արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը և արդյունքների գնահատումը ճիշտ է,

	11) աշխատանքային ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը և արդյունքների գնահատումը ճիշտ է, 12) ռեսուրսների օգտագործման վերաբերյալ պարզ վերլուծական գործողությունները և ըստ արդյունքների եզրահանգումները հիմնավոր է:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է խմբային քննարկումների և գործնական առաջադրանքների հիման վրա: ՈՒսանողներին հանձնարարվելու է ըստ ռեսուրսների տարբեր խմբերի հաշվել առավել ընդհանուր նշանակություն ունեցող ցուցանիշները: Նպատակահարմար է գործնական առաջադրանքները հանձնարարել փուլերով՝ ըստ ռեսուրսների խմբերի: Քննարկումների ընթացքում նրանք ոչ միայն գնահատելու են ստացված արդյունքները, այլ նաև առաջարկելու են լուծումների սեփական տարբերակները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Կազմակերպության ռեսուրսների ընդհանուր բնութագիրը: Նյութական, աշխատանքային և ֆինանսական ռեսուրսներ, դրանց կազմը: Հիմնական կապիտալ և շրջանառու կապիտալ: Ֆինանսական ռեսուրսներ: Ռեսուրսների մեծությունը բնութագրող ցուցանիշները: Ռեսուրսների օգտագործման մակարդակը բնութագրող ցուցանիշները: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե առաջադրանքները մեթոդապես ճիշտ են կատարվում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՈՒսումնառության արդյունք 5	Կատարել ծախսերի հաշվարկ, ձևավորել ապրանքի /ծառայության/ գինը
Կատարման չափանիշներ	1) «ծախս» հասկացության բովանդակությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 2) տարբերակում է ծախսերի խմբերը, 3) ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի տեսակները և վավերապայմանները ճիշտ է ներկայացնում, 4) ծախսերի տարբեր խմբերի հաշվապահական ձևակերպումները ճիշտ է,

	5) ապրանքների տարբեր տեսակների և ծառայությունների տարբեր խմբերի համար պահանջվող ծախսերի կազմը հիմնավոր է ներկայացնում, 6) ապրանքի կամ ծառայության ինքնարժեքի մեջ ներառվող ծախսերի հոդվածները ճիշտ է ներկայացնում, 7) ինքնարժեքի տարբեր հոդվածների մեծության հաշվարկման մեթոդաբանությունը ճիշտ է կիրառում, 8) հաշվում է ապրանքի կամ ծառայության միավորի ինքնարժեքը, 9) ինքնարժեքի իջեցման հնարավորությունները ճիշտ է գնահատում, 10) ինքնարժեք-շուկայական գին մարժայի տարբերության հիմնավորումը ճիշտ է, 11) անհատական գնից շուկայական գնի անցման տրամաբանությունը բացատրում է:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է շարունակական գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Ուսանողներին հանձնարարվելու է ըստ ծախսերի առանձին հոդվածների կատարել միավոր արտադրանքի կամ ծառայության համար դրանց հաշվարկներ և որոշել ինքնարժեքն ու գինը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Արտադրանքի թողարկման կամ ծառայությունների մատուցման հետ կապված ծախսերի հասկացությունը: Ուղղակի և անուղղակի ծախսեր, կայուն և փոփոխական ծախսեր: Ծախսերի մեծության հաշվարկման մեթոդաբանությունը: Ծախսերի հաշվապահական ձևակերպման կարգը: Անալիտիկ և սինթետիկ հաշվառման կազմակերպումը: Միավորի ինքնարժեքի ծախսային հոդվածները: Ինքնարժեքի հաշվարկը: Շահույթի նորմայի հասկացությունը և կիրառումը: Արտադրանքի գնի մեծության հաշվարկը: Անհատական գնից շուկայական գնին անցման գործընթացը: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե հաշվարկները կատարվում է ճիշտ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, մեթոդական ցուցումներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ, հաշվարկների կատարման ընթացքում օգտագործվող օրինակելի ձևաթղթեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ

Ուսումնառության արդյունք 6	Մշակել բիզնես պլան և գործողությունների ծրագիր
Կատարման չափանիշներ	1) բիզնես գործունեության համար բիզնես պլանի անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 2) բիզնես պլանի բաժինների բովանդակության մեկնաբանությունները ճիշտ է, 3) բիզնես պլանի մշակման համար անհրաժեշտ ելակետային տվյալների կազմը և ձեռք բերման աղբյուրները ճիշտ է ներկայացնում, 4) ճիշտ է կատարում SWOT վերլուծություն, 5) SWOT վերլուծության արդյունքները կիրառում է բիզնես պլանը մշակելու գործընթացում, 6) բիզնես պլանով նախատեսվող միջոցառումները հիմնավորված է, 7) բիզնես պլանի կատարումն ապահովող գործողությունների ծրագիրը, ժամանակացույցը հիմնավոր է, 8) բիզնես պլանի կատարումն ապահովող ռեսուրսների մեծությունները ճիշտ է սահմանվել, 9) բիզնես պլանով նախատեսված միջոցառումների իրականացման ռիսկերը և դրանց հաղթահարման քայլերը հիմնավոր են:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է կազմված բիզնես պլանի հիման վրա, որում պետք է արտացոլված լինեն նախատեսված բիզնես գործունեության վերաբերյալ բոլոր հայտնի տեղեկությունները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Բիզնես պլանի բովանդակությունը և բաժիններում ներառվող հարցերը: Բիզնես պլանի կազմման համար անհրաժեշտ ելակետային տվյալները, դրանց աղբյուրները: SWOT վերլուծության արդյունքների կիրառումը պլանը կազմելու ժամանակ: Բիզնես պլանի կատարման գործողությունների ծրագիրը, դրա կազմման մոտեցումները: Գործողությունների ժամանկացույցը: Պլանի կատարման հնարավոր ռիսկերը, դրանց հաղթահարման միջոցառումները: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե պլանը կազմված է ճիշտ և հիմնավորված:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ բիզնես պլանի բովանդակությանը համապատասխան ձևաթղթեր, մեթոդական հանձնարարականներ, պլանը կազմելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալներ:

Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 7	Հաշվել հարկեր, տուրքեր, կազմել ֆինանսական հաշվետվություններ
Կատարման չափանիշներ	1) հարկային օրենսդրության հիմնական դրույթները ճիշտ է մեկնաբանում, 2) հարկային օրենսդրության հիմնական հասկացությունները ճիշտ է բացատրում, 3) հարկերի և տուրքերի մեծությունը հաշվելու համար կիրառվող ելակետային ցուցանիշների հաշվարկը ճիշտ է կատարում, 4) հարկերի և տուրքերի մեծությունը ճիշտ է հաշվարկում, 5) հարկերի վճարման ժամկետների գնահատումը համապատասխանում է օրենսդրության պահանջներին, 6) ֆինանսական հաշվետվությունների կազմը ճիշտ է ներկայացնում, 7) անհրաժեշտ ֆինանսական հաշվետվությունները ճիշտ է լրացնում, 8) ստուգումների իրականացման իրավական ակտերի պահանջները ճիշտ է բացատրում, 9) ստուգումների հետ կապված տնտեսվարողի իրավունքներն ու պարտականությունները ճիշտ է ներկայացնում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է շարունակական գործնական առաջադրանքների կատարման հիման վրա: Ուսանողներին հանձնարարվելու է հաշվել հարկերի և տուրքերի գումարները, լրացնել ֆինանսական հաշվետվություններ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառվող հարկերի և տուրքերի տեսակները, դրանց տնտեսական նշանակությունը: Հարկային օրենսդրության հիմնական դրույթները: Հարկերի հաշվարկման կարգը և դրույքաչափերը: Հարկատուների պատասխանատվությունը հարկային օրենսդրության պահանջների պահպանման համար: Ֆինանսական հաշվետվությունների տեսակները, հաշվետվությունների լրացման և ներկայացման կարգը: Ստուգումների անցկացումը, կարգը: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը առաջադրանքները ճիշտ է կատարում:

Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում են տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, հարկերի վերաբերյալ օրենքներ և նորմատիվ փաստաթղթեր, մեթոդական նյութեր, հաշվետվությունների ձևաթղթեր, հաշվարկները կատարելու համար օգտագործվող ելակետային նյութերի փաթեթներ:
ՈՒսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ